

Älvdalens kommun
Älvdaelien tjielte

Kommunplan 2025-2027

Älvdalens kommun

Innehållsförteckning

1 Kommunstyrelsens ordförande har ordet	2
2 Sammanfattning	3
3 Förvaltningsberättelse	5
3.1 Den kommunala koncernen	5
3.2 Översikt över verksamhetens utveckling	8
3.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
3.4 Händelser av väsentlig betydelse	18
3.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.....	20
3.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	25
3.7 Balanskrav och resultatutjämningsreserv	35
3.8 Väsentliga personalförhållanden	36
4 Finansiella rapporter	38
4.1 Ekonomiska ramar	38
4.2 Resultatbudget	40
4.3 Balansbudget	41
4.4 Kassaflödesbudget	42
4.5 Driftbudget	43
4.6 Investeringsbudget	47
5 Förvaltningarna	49
5.1 Förvaltningens ansvarsområden och organisation	49
5.2 Omvärld	50
5.3 Uppdrag och mål	52
5.4 Ekonomi	54
6 Ord- och begreppsförklaringar	56

1 Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Kommunplanen med budget för 2025 och ekonomisk plan för 2026 och 2027 är även i år stram. De senaste årens stora kostnadsökningar på grund av den höga inflationen och de minskade statsbidragen gör att vi inte kommer att klara överskotts målet på 2% av skatter och statsbidrag. Att inflationen nu sjunker, vilket förstås är bra, innebär inte att priserna på energi, livsmedel, hyror sjunker utan bara att de kostnaderna inte ökar lika snabbt som tidigare. Men genom att kommunens intäkter inte har ökat lika mycket som kostnaderna de senaste åren så når vi inte vårt finansiella mål.

I fjol vid den här tiden var det mycket som var osäkert och budgeten kommunfullmäktige beslutade om hade ett resultat på minus 10 mkr. Det är mycket ovanligt att kommunen beslutar om en minusbudget, men bland annat de stora pensionskostnaderna som berodde på den höga inflationen gjorde att vi såg oss tvungna att göra så. Men vi hade vår resultatutjämningsreserv på dryga 30 mkr att falla tillbaka på och bedömningen var att det skulle gå att hantera även ett enskilt år med budgetunderskott.

Men det gick bara ett par månader in på 2024 så fick vi besked om hur de nya taxeringsvärdena på fastigheter i vår kommun skulle påverka den kommunala fastighetsavgiften och det var överraskande goda nyheter som kom. Vi fick cirka 11 mkr mer än vi räknat med och därmed var det budgeterade underskottet på 10 mkr för 2024 borta. Den ekonomiska medvetenheten inom förvaltningarna är fortsatt god och prognosen för innevarande år pekar på ett överskott på drygt 8 mkr.

Den här bakgrunden innebär att vi inte heller inför kommande år ser behov av att göra drastiska besparingar eller höja skatten utan vi gör som i fjol och "sitter lugnt i båten" och det känns bra, tycker jag. Från andra kommuner i Dalarna och Sverige kommer signaler om mycket stora underskott som kräver kraftiga besparingar och det är tufft för dem att få en budget i balans. Därför är det skönt att konstatera att vi även i år kommer att tillföra förvaltningarna 17 mkr för att kunna bibehålla en god bemanning och därigenom fortsatt ha en hög kvalitet våra verksamheter

Men osäkerheter finns det förstås och även trender som vi måste kunna hantera.

En mycket oroande trend är det minskande barnafödandet i kommunen. Inte heller i år ser de vikande födslotalen ut att börja peka uppåt. Det innebär att vi tvingas se över vår organisation inom i första hand förskolan under planperiodens kommande tre år. Det minskande antalet barn och en mindre inflyttning än tidigare medför också att befolkningen minskar vilket ger lägre statsbidrag. En minskning med 100 invånare ger cirka 5 mkr i minskat bidrag vilket förstås påverkar vår budget på ett negativt sätt.

Det säkerhetspolitiska läget i världen och Europa är fortsatt långt ifrån bra och det gör att de ekonomiska förutsättningarna för Sverige, Dalarna och vår kommun mycket snabbt kan försämrats. Här är det utvecklingen i Mellanöstern, kriget i Ukraina, Kinas mer aggressiva framtoning samt även valet i USA som oroar.

Den sista osäkerheten jag vill ta upp är den översyn av det kommunala utjämningsystemet som pågår. Det förslag som nu är presenterat skulle innebära en positiv effekt för vår kommun med någon eller några miljoner kronor, men många kommuner i och runt Stockholm är mycket kritiska till förslaget så det är osäkert om det går igenom i riksdagen eller inte.

Precis som i fjol är alltså vår kommunplan för de kommande åren stram, men prognoserna om fortsatt låg inflation, lägre räntor och en stigande konjunktur är positiva och med vår resultatutjämningsreserv i ryggen känner jag mig trygg med att kommunen kommer att ha en bra kvalitet i våra verksamheter och vi kommer att kunna ge våra medborgare en god service även i fortsättningen.

Peter Egardt

Kommunstyrelsens ordförande

2 Sammanfattning

Kommunplanen för 2025-2027 tar form under en tid som präglas av fortsatt global osäkerhet, både ekonomiskt och säkerhetspolitiskt. Den höga inflationen och den långsamma BNP-tillväxten utgör betydande utmaningar för Älvdalens kommun. Dessa utmaningar påverkar kommunens förmåga att leverera tjänster med hög kvalitet, samtidigt som de ekonomiska resurserna måste fördelas på ett effektivt och långsiktigt hållbart sätt. Trots dessa utmaningar fortsätter kommunen att arbeta målmedvetet för att säkerställa både hög kvalitet i de offentliga verksamheterna och en hållbar ekonomisk utveckling. En god arbetsmiljö för kommunens medarbetare prioriteras också, eftersom det är en avgörande faktor för att kunna upprätthålla hög produktivitet och kvalitet inom kommunens tjänster.

Enligt befolkningsprognoser förväntas antalet invånare i kommunen minska till cirka 6 815 personer fram till år 2027. Denna minskning innebär att kommunen står inför stora utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen, särskilt inom vård och omsorg. Med en åldrande befolkning och ett minskande antal barn måste kommunen utveckla nya arbetssätt och hitta innovativa digitala lösningar för att kunna möta det ökande behovet av vård och omsorg, framför allt inom äldreomsorgen. Efterfrågan på särskilda boenden och hemtjänst kommer att öka, och det krävs därför att kommunen fortsätter att utveckla sina verksamheter för att klara av dessa ökade krav. För att hantera dessa behov arbetar kommunen aktivt för att fler medarbetare ska gå över till heltidsarbete, vilket stärker pensionssystemet och förbättrar arbetsmiljön för personalen. Detta är ett centralt steg för att skapa en mer hållbar personalpolitik.

Ekonomiskt sett står Älvdalens kommun inför flera svårigheter. Även om målet är att uppnå ett positivt resultat under planperioden, förväntas det inte nå upp till de finansiella mål som tidigare har fastställts. Kommunens finansiella strategi kommer därför att fokusera på att upprätthålla en långsiktig balans i ekonomin, trots minskande statsbidrag och ökade kostnader för olika verksamheter. Denna balans är avgörande för att säkerställa att kommunen kan fortsätta att leverera tjänster till invånarna på ett hållbart sätt.

För att möta framtida behov planerar Älvdalens kommun att genomföra investeringar på cirka 60 miljoner kronor under de kommande tre åren. Dessa investeringar kommer främst att riktas mot infrastruktur, däribland upprustning av vägar, utbyggnad av fiber, samt renoveringar och anpassningar av kommunala lokaler för att möta de förändrade behoven. Utöver detta planerar Älvdalen Vatten och Avfall AB att genomföra investeringar som överstiger 100 miljoner kronor per år inom vattenhantering, vilket huvudsakligen kommer att finansieras genom lån. För att upprätthålla en stabil ekonomi kommer dessa investeringar att kräva successiva höjningar av taxorna, vilket är en nödvändig åtgärd för att hantera de långsiktiga ekonomiska kraven. Även kommunens fastighetsbolag står inför stigande kostnader, bland annat på grund av höjda el- och räntekostnader, vilket kommer att leda till att hyresnivåerna för både kommunala och externa hyresgäster höjs under de kommande åren.

För att kunna hantera den demografiska utvecklingen, där kommunen har färre barn och fler äldre, har en omställning påbörjats inom både skola och omsorg. Antalet barn inom förskolan och grundskolan minskar stadigt, vilket innebär att resurser måste omfördelas för att säkerställa att utbildningens kvalitet kan upprätthållas trots ett lägre elevunderlag. En del av detta arbete är att öka andelen pedagogiskt utbildad personal inom förskolan och grundskolan, så att undervisningens kvalitet inte försämras trots de minskade elevantalen.

Kommunens finansiella mål för 2025-2027 är att långsiktigt stärka ekonomin och bibehålla en soliditet som möjliggör framtida investeringar utan att skuldsättningen ökar i alltför stor omfattning. Fastighetsbolaget och Älvdalen Vatten och Avfall AB kommer att stå för de största investeringarna under perioden, men målet är att alla investeringar ska ha en hög självfinansieringsgrad för att minska behovet av extern upplåning och därmed säkerställa en stabil ekonomisk utveckling på lång sikt.

Sammanfattningsvis är Älvdalens kommuns målsättning för 2025-2027 att fortsätta vara en attraktiv plats att bo och arbeta i, genom att hålla fokus på kvaliteten i sina verksamheter och en långsiktigt hållbar ekonomisk planering. Genom ett nära samarbete med både invånare och det lokala näringslivet är kommunens mål att möta de kommande årens utmaningar med innovation, nytänkande och långsiktig hållbarhet i åtanke.

Kommunen är medlem i Kommuninvest ekonomisk förening. Föreningen har 294 medlemmar i form av kommuner och regioner. Syftet är sänka kommunernas och regionernas lånekostnader genom att medlemmarna gått i borgen för varandras lån.

Organisation	Verksamhet
Kommunfullmäktige	Kommunfullmäktige kan liknas vid kommunens riksdag och fattar beslut i alla stora och övergripande frågor som rör Älvdalens kommun och kommunens invånare. Några av fullmäktiges viktigaste uppgifter är att sätta mål för kommunens verksamheter och besluta om budget, taxor och avgifter.
	Det är kommunfullmäktiges ansvar att bestämma vilka ledamöter och ersättare som ska sitta i kommunstyrelsen, nämnder och styrelser.
Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska organ och består av 11 ledamöter. De har ett övergripande ansvar för kommunens verksamhet. Kommunstyrelsen kan liknas vid kommunens regering, med ansvar för hela kommunens verksamhet och ekonomi. Kommunstyrelsens 11 ledamöter och 22 ersättare utses av kommunfullmäktige.
	Kommunstyrelsens viktigaste uppgifter är att: Utse vilka ledamöter och ersättare som ska sitta i kommunstyrelsens utskott.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leda, samordna och följa upp kommunens verksamheter, utskott, nämnder och kommunala bolag.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lämna förslag till budget och leda budgetarbetet.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Förbereda kommunfullmäktiges ärenden.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Genomföra kommunfullmäktiges beslut.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bevaka frågor som kan påverka kommunens verksamhet och ekonomi.
Barn- och utbildningsutskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor kopplat till Barn- och utbildningsförvaltningen.
Vård- och omsorgsutskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning.

	Detta för frågor kopplat till Vård- och omsorgsförvaltningen.
Allmänna utskottet	Bereder ärenden till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning. Detta för frågor som inte är kopplade till de andra utskotten eller nämnderna samt övergripande frågor som exempelvis kommunplanen.
Gymnasienämnd	Gymnasienämnden ska bland annat utföra kommunens uppgifter inom gymnasieutbildning, anpassad gymnasieutbildning, vuxenutbildning och svenska för invandrare (SFI) följa frågor av betydelse för nämndens utveckling, verksamhetens effektivitet och ekonomiska intressen.
IT-nämnd	Den gemensamma nämnden ska besluta kring gemensamma informationssystem och it-resurser, strategisk utveckling, projekt, systemförvaltning, drift och IT-säkerhet.
Lönenämnd	Nämnden ansvarar för lönehantering för Älvdalen, Orsa och Mora kommun samt deras bolag.
Social myndighetsnämnd	Den gemensamma nämnden ska besluta inom områdena familjerätt, rådgivning, faderskap, adoptioner, utredning, beslut enligt LSS samt utredning och beslut avseende bistånd enligt Socialtjänstlagen.
Myndighetsnämnden	Nämnden beslutar i ärenden som utgör myndighetsutövning gentemot enskild och gentemot kommunens verksamheter. Nämnden ansvarar också för de arbetsuppgifter och beslut i avfalls- och renhållningsfrågor samt administration och tillsyn rörande kalkning i kommunen på uppdrag av länsstyrelsen.
Valnämnden	Nämnden ansvarar för att genomföra allmänna val till: riksdagen, regionfullmäktige, kommunfullmäktige, EU-parlamentet, folkomröstningar som riksdagen eller kommunfullmäktige beslutat om.
Överförmyndarnämnden	Hos alla kommuner ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. I Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna finns valda överförmyndare.
Norra Dalarnas fastighets- och infrastruktur AB	Moderbolag för Norra Dalarnas bolag.
Norra Dalarnas fastighets AB	Äger och förvaltar fastigheter, kommunala verksamhetslokaler och hyresrätter.
Norra Dalarnas lokaler AB	Äger affärslokaler, framför allt för kommunal verksamhet.

Älvdalens vatten och avfall AB	Äger det kommunala vattennätet och ansvarar för avfallshantering. Äger också 1/3 av Nodava, där Mora och Orsa kommun äger resterande till lika delar.
Nodava AB	Vatten- och avfallsbolag för Älvdalen, Orsa och Mora kommun.
Älvdalens utbildningscentrum AB	Bedriver gymnasieutbildning i Älvdalens kommun och ägs till 25 % av kommunen. Resterande ägs av Region Dalarna och Älvdalens Besparingsskog, med flera.
Kommunalförbundet Brandkåren norra Dalarna	Ansvarar för räddningstjänst för Älvdalen, Mora, Orsa, Vansbro och Leksand.

Räddningstjänsten bedrivs inom kommunalförbundet Brandkåren Norra Dalarna. I förbundet ingår Älvdalen, Mora, Orsa, Vansbro och Leksand.

Kommunen ingår också i Gymnasiesamverkan med Mora och Orsa, däri ingår framför allt gymnasieutbildning, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildning.

Även IT sköts tillsammans med dessa två kommuner, detta för att säkerställa kompetensförsörjningen och skapa effektivitet.

Det som köps från föreningar och stiftelser avser framför allt kulturverksamhet, men även delvis förskola, fritids, hemtjänst och vinterväghållning.

Generellt bedrivs verksamhet i samverkan med andra kommuner för att höja kvalitén och i viss mån ekonomisk effektivitet, även kompetensförsörjningen underlättas på så vis.

3.2 Översikt över verksamhetens utveckling

I detta avsnitt presenteras verksamhetens utveckling utifrån ekonomiska nyckeltal för kommunen och i viss mån hela kommunkoncernen. Vissa verksamhetsnyckeltal presenteras också, men är av naturliga skäl svårare att budgetera och därför presenteras bara utfall för 2022 och en jämförelse med riket.

Nyckeltal	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Invånare	6929	6950	6 872	6 841	6 815
Skattesats, kommun (%)	22,79	22,78	22,78	22,78	22,78
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (mkr)	573,1	578,5	595,3	608,0	621,0
Verksamhetens nettokostnad, kommun (mkr)	-554,7	-588,7	-589,4	-604,9	-622,2
Årets resultat, koncern (mkr)	23,0	-9,3			
Årets resultat, kommun (mkr)	19,7	-10,0	4,4	4,1	1,0
Bruttoinvesteringar, koncern (mkr)	116	103			

Nettoinvesteringar, kommun (mkr)	23,5	26,6	22,5	22,2	21
Långfristig låneskuld, koncern (mkr)	889				
Soliditet inkl. pensionsskuld, koncern (%)	13,0				
Soliditet inkl. pensionsskuld, kommun (%)	32,8	24,7	29,7	32	33,5

Älvdalens kommun beställde under 2024 sin befolkningsprognos via Region Dalarna. Prognosen visar på ett fortsatt befolkningstapp under planeringsperioden där vi fram till och med 2027 förväntas minska ned till 6 815 invånare.

Verksamhetsnyckeltal		Utfall 2023
Inskrivna barn per årsarbetare, förskola	Älvdalen	4,4
Inskrivna barn per årsarbetare, förskola	Riket	5,0
Barn/barngrupp, förskola	Älvdalen	15,1
Barn/barngrupp, förskola	Riket	15,3
Årsarbetare med pedagogisk examen (%). Förskolan	Älvdalen	40
Årsarbetare med pedagogisk examen (%). Förskolan	Riket	43
Elever ÅK 9, meritvärde	Älvdalen	221,0
Elever ÅK 9, meritvärde	Riket	229,0
Elever/lärare (heltid) i grundskolan	Älvdalen	8,5
Elever/lärare (heltid) i grundskolan	Riket	12
Gymnasiefrekvens (%)	Älvdalen	85,7
Gymnasiefrekvens (%)	Riket	92,8
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun (%)	Älvdalen	75,0
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 3 år, hemkommun (%)	Riket	77,0
Andel 80+ åringar som bor på särskilt boende	Älvdalen	12,1
Andel 80+ åringar som bor på särskilt boende	Riket	10,3

Inom förskolan är antalet årsarbetare per barn fortsatt högre än rikssnittet, med en liten minskning från 4,6 till 4,4 barn per årsarbetare. Detta förklaras delvis av små enheter som försvårar bemanningen. Barngrupperna har hållit sig stabila och är nu på samma nivå som rikssnittet. Andelen personal med pedagogisk examen har minskat något, från 41,1 % till

40 %, och ligger nu ännu längre under rikets nivå. Utmaningen att få fler att utbilda sig kvarstår, särskilt då högskolan Dalarna fortfarande inte har examinationsrätt för förskolelärare.

Meritvärdet för elever i årskurs 9 har ökat markant men ligger fortfarande under rikssnittet. Trots den högre personaltätheten i grundskolan, där elever per lärare har sjunkit något, är måluppfyllelsen fortfarande en utmaning. Att öka elevernas meritvärden och gymnasiefrekvens är fortsatt ett prioriterat arbete.

Gymnasiefrekvensen har sjunkit och är fortsatt lägre än rikssnittet. Samtidigt har andelen elever som slutför gymnasiet inom tre år ökat betydligt från 69,4 % till 75 %, vilket visar på en viss förbättring.

Inom äldreomsorgen har andelen personer över 80 år som bor på särskilt boende ökat från 11,3 % till 12,1 %, vilket är högre än rikssnittet. Detta kan tyda på ett ökat behov av omsorgsinsatser bland äldre i kommunen.

3.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Syftet med detta tredje delavsnitt är att lyfta fram, utifrån ett riskperspektiv, viktiga förhållande som påverkar eller kan påverka resultat och ställning. Ett förhållande anses vara viktigt för bedömningen av resultat eller ekonomisk ställning om det har väsentlig påverkan på den kommunala koncernens eller kommunens verksamhet.

Avsnittet delas in i 4 olika delar, omvärldsanalys inklusive övergripande risker, finansiella risker, pensionsförpliktelser och övriga viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.

3.3.1 Omvärldsanalys och övergripande risker

I detta avsnitt presenteras omvärldsutveckling som påverkar kommunen, såsom samhällsekonomisk utveckling, kommunsektorns utveckling, befolkningsförändringar, kompetensförsörjning, mm.

3.3.1.1 Samhällsekonomisk utveckling

Den globala inflationen minskar successivt under 2024, men den fulla effekten av räntesänkningar och återhämtning i efterfrågan kommer först 2025. Då väntas hushållens reallöner öka, vilket stärker konsumtionen. Svenska hushåll gynnas av lägre räntor och dämpade kostnadsökningar för nödvändiga utgifter. SKR förutspår att inflationen (KPI) når under 2 % från 2025, vilket medför att realinkomsterna stiger på nytt.

Svenska hushåll är högt skuldsatta och har kort genomsnittlig räntebindning, vilket har gett betydande negativa effekter för hushållens reala disponibla inkomster i trakt med senaste års räntehöjningar. Enligt riksbankens räntebana förväntas räntetoppen vara nådd och återhämtning sker successivt under planeringsperioden, vilket ytterligare stärker hushållens ekonomi.

Arbetsmarknadsmässigt har många företag behållit sin fasta personal så länge som möjligt vilket har dämpat arbetslösheten. Under 2024 steg arbetslösheten då företagen inte kunnat bibehålla arbetskraften i samma utsträckning, men SKR förutspår att i takt med att efterfrågan och BNP ökar under 2025 kommer medelarbetstiden åter att öka och så även sysselsättningen under planeringsperioden vilket medför en lägre arbetslöshet.

Sveriges BNP, som ökar blygsamt med 0,6 % 2024, förväntas accelerera till 2,8 % 2025. Den starkare tillväxten förklaras av lägre räntor och förbättrade skatteintäkter. Sverige beräknas dock inte nå samma nivå som eurozonen förrän 2026, då ekonomins tillväxt stabiliseras på lång sikt.

Tabell 10 • BNP-tillväxt i omvärlden

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Utfall	Prognos		Kalkyl	
	2023	2024	2025	2026	2027
Euroområdet	0,5	0,4	1,4	1,5	1,5
USA	2,5	1,7	1,9	2,0	2,1
Kina	5,1	4,3	4,5	4,7	4,7
Världen	3,1	2,9	3,2	3,2	3,3
KIX-vägd*	1,6	1,4	2,0	2,1	2,1

*Global BNP viktad utifrån utrikeshandel enligt KIX-index. KIX är ett valutaindex baserat på flöden av varor och råvaror i den svenska utrikeshandeln.

Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond och Sveriges Kommuner och Regioner.

3.3.1.2 Kommunsektorns utveckling

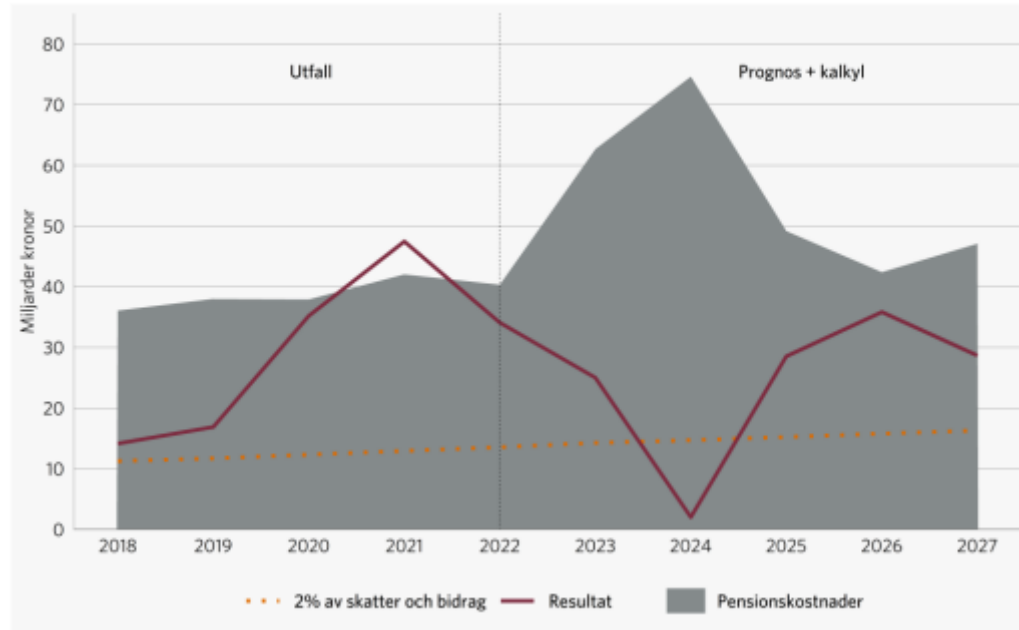
Efter starka ekonomiska resultat med kraftigt ökade statsbidrag i kommunsektorn 2020-2022 föll resultatet under 2023-2024, detta på grund av ökande pensionskostnader, räntor och inflation tillsammans med långsamt ökande skatteunderlag.

Från och med 2025 förväntas kommunernas ekonomiska situation att förbättras avsevärt. Detta beror huvudsakligen på att pensionskostnaderna, som kraftigt ökade under 2023 och 2024, förväntas minska med 25 miljarder kronor. Samtidigt väntas en konjunkturåterhämtning som kommer att bidra till ökad skatteunderlag. Resultatet 2025 beräknas stiga till 28 miljarder kronor, och förbättringen fortsätter in i 2026 och 2027.

Omvärlden präglas dock av en betydande osäkerhet och det påverkar de ekonomiska prognoserna. Hot om nya inflationsimpulser i samband med möjliga globala händelser kan snabbt förändra det ekonomiska landskapet, med stora kostnadsökningar som följd.

Diagram 17 • Kommunernas resultat, utfall prognos och kalkyl

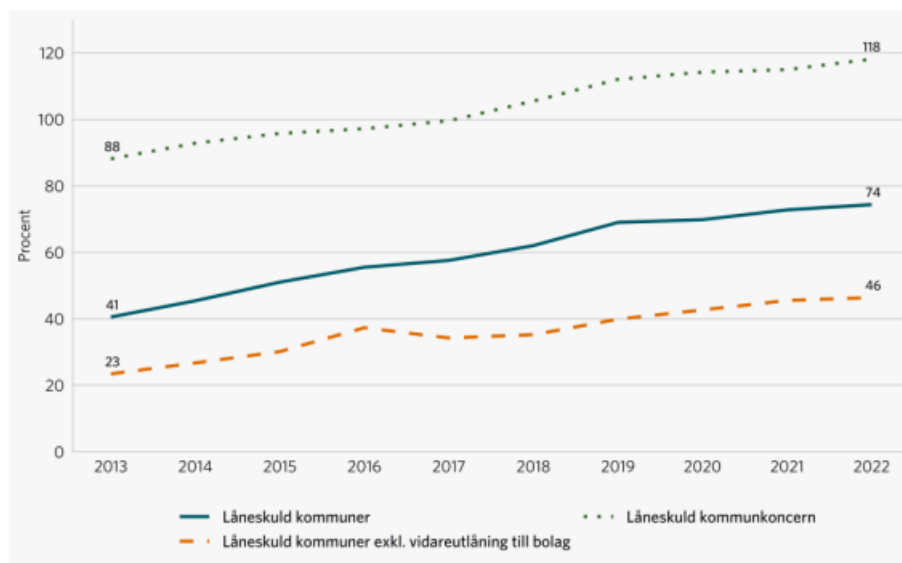
Miljarder kronor

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

Kommunsektorns skulder har ökat kraftigt senaste tio åren till över 520 mdkr som följd av höga investeringsnivåer, detta trots goda resultat. Kommunsektorns räntebindningstid är relativt kort, under 3 år. På grund av detta kommer kommunsektorns räntekostnader att öka kraftigt kommande år och innebära att räntenettet går från 0 mdkr 2021 till -6 mdkr 2025. Nedan framgår endast skatter och bidrag, men inte bolagens intäkter, men likväl har skuldökningen varit stadigt ökande. Med sämre resultat och fortsatta investeringsbehov betingande av den demografiska utvecklingen och underhållsbehovet av kommunal infrastruktur så kommer skulderna sannolikt öka ännu snabbare kommande år.

Diagram 11 • Kommunernas skulder som andel av skatter och bidrag

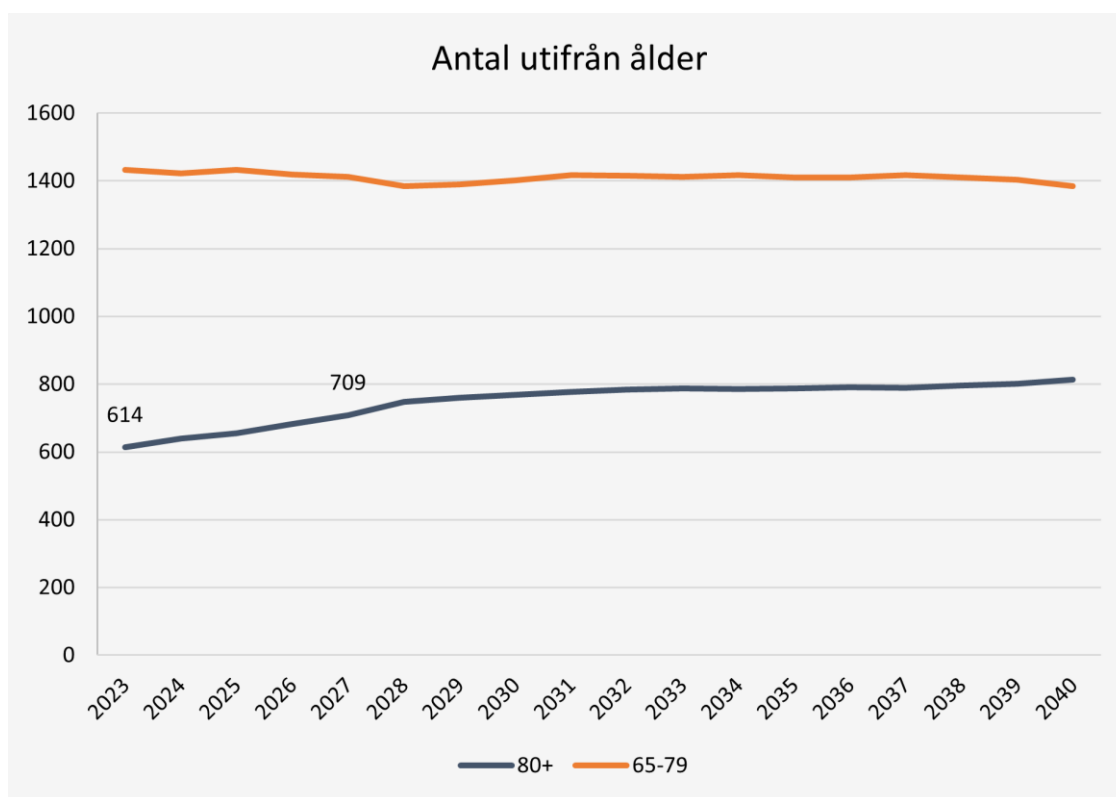

Anm.: prognos för kommunkoncern och vidareutlåning 2022.

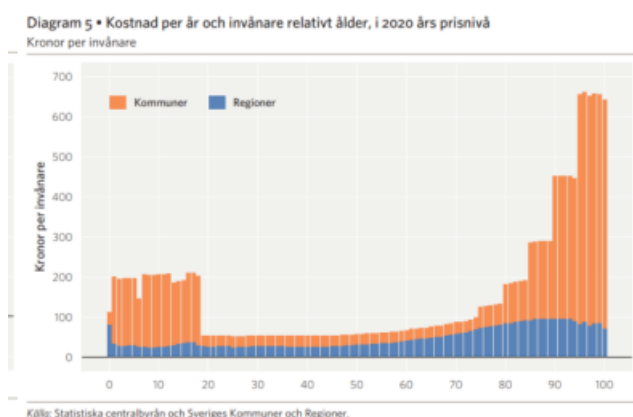
Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

3.3.1.3 Befolkningsutveckling och demografi

Älvdalens kommun står precis som övriga kommuner för en stor demografisk utmaning. Antalet 80+ åringar förväntas öka med 95 personer, motsvarande 15 % från 2023 till 2027.

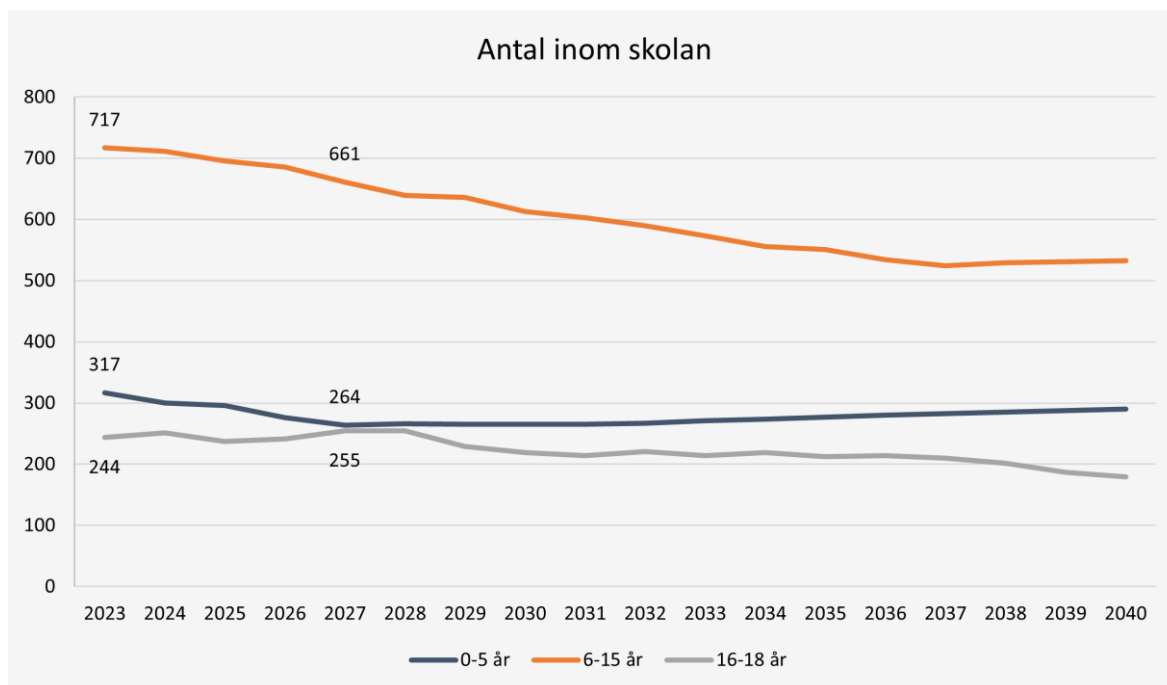
I en svensk snittkommun kostade äldreomsorg cirka 258 tkr per invånare över 80 år under 2023, motsvarande siffra för Älvdalen var 323 tkr. Med oförändrade arbetsätt och ett kontinuerligt ökande behov står kommunen inför stora kostnadsökningar inom just området äldreomsorg.

Kommunens befolkning minskar något varje år och andelen äldre ökar, detta innebär att färre barn föds. 2022 föddes ovanligt få barn i Älvdalen när barnafödandet minskade med nästan 30 %, samma trend fanns i hela riket där minskningen var 9 %. Trenden håller i sig under 2023 och 2024. Det är därför ovanligt svårt med befolkningsprognoser i nuläget och svårt att säga om detta är en tillfällig effekt av omvärldsfaktorer eller ett nytt normalläge.

Då antalet barn minskar inom alla skolformer så är åtgärder nödvändiga för att hantera detta, utan att sänka kvaliteten på utbildningen.

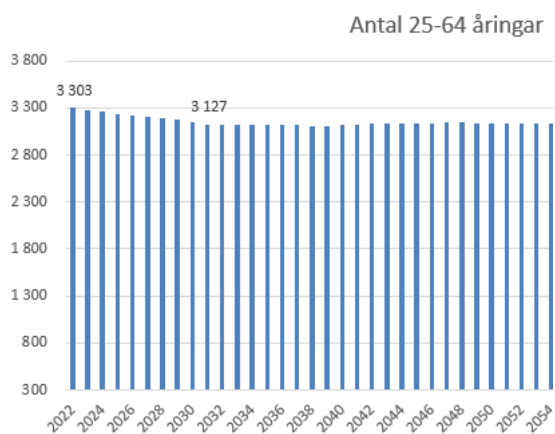
Prognosen nedan baseras på den befolkningsprognos kommunen erhöll i maj 2024 men redan i september har det visat sig att utfallet blir sämre och det kommer ytterligare minska antalet barn, speciellt då födelsetalen är fortsatt låga.

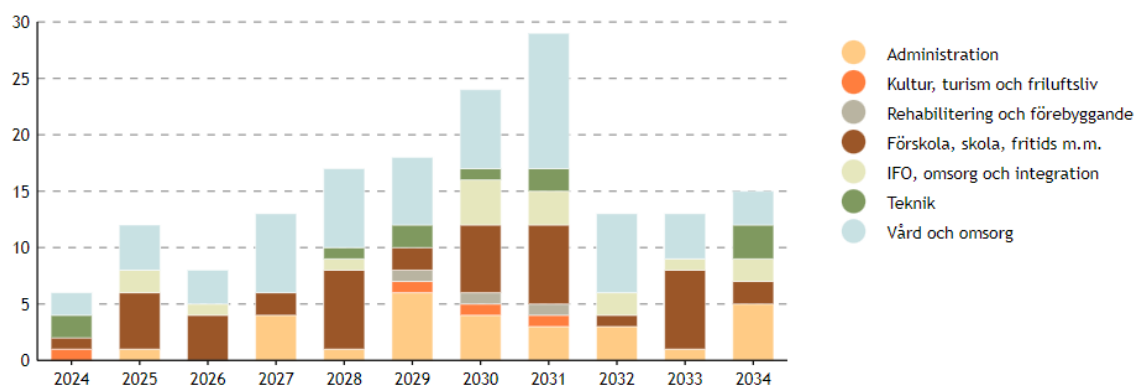
3.3.1.4 Kompetensförsörjning

Utifrån ökningen av antalet äldre och den brist på kompetens som redan idag finns i flera av våra stora yrkesgrupper är kompetensförsörjningen en nyckelfråga för kommunen. Demografin kommer ställa stora krav på Älvdalens kommun att finna nya lösningar att organisera verksamheten så att den bibehåller samma goda kvalitet till medborgarna. Kompetensförsörjningsutmaningen löses inte med en fråga, utan många lösningar kommer att behöva göras för att ställa om organisationen till de nya förutsättningarna som brist på kompetens innebär samtidigt som behoven ökar. En stärkt förändringsledningsförmåga, en god arbetsmiljö med fokus på friskfaktorer, att fler arbetar heltid, att våga använda digitalisering är exempel på områden som behöver utvecklas för att fortsatt klara det kommunala uppdraget. Potentiella och befintliga medarbetare ska vilja välja Älvdalens kommun som sin arbetsgivare.

Alla verksamheter behöver finna lösningar och genomföra aktiviteter som stärker kompetensförsörjningsförmågan utifrån de förutsättningar som är aktuella i just den verksamheten. En viktig aspekt är att detta inte endast syftar i att attrahera och rekrytera nya medarbetare, utan fokus måste även finnas på att utveckla och behålla befintliga medarbetare. Att arbeta med ex. omställning är ett sätt att få medarbetare att stanna kvar som medarbetare i Älvdalens kommun.

Kommunen står inför stora pensionsavgångar runt 2030-talet (se graf nedan) och detta sammanfaller med att antalet i arbetsför ålder minskar och antalet äldre ökar (se graf ovan). Detta kommer att ställa stora krav på verksamheten och ett mod att våga hitta nya lösningar.

3.3.2 Finansiella risker

I detta avsnitt lämnas upplysningar om finansiella risker och hur dessa risker hanteras i budgeten. Upplysning lämnas av de finansiella risker som kommunala koncernen och kommunen är exponerade för, såsom ränterisk, kreditrisk med mera.

Älvdalens kommun har ingen låneskuld och förväntas inte ha det under planperioden fram till 2027. Men kommunkoncernens skuld uppgår i juli 2023 till 707 mkr. 179 mkr av lånen har en räntebindning på maximalt 1 år, vilket betyder en räntehöjning med 1 procentenhet kostar kommunkoncernen 1,8 mkr/år. I detta belopp ingår de 123 mkr som har rörlig ränta, inget av dessa lån finns i kommunens vatten och avfallsbolag, utan inom lokal respektive fastighetsbolaget.

Koncernens skuld kommer att öka under 2024 för köp av Furuvägens särskilda boende och senare också för köpet av Särnas särskilda boende.

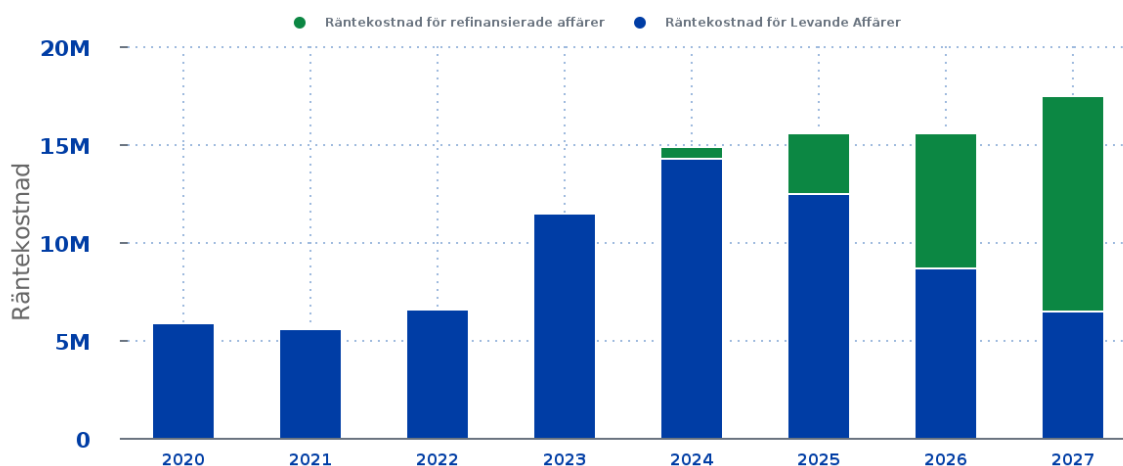
Koncernens räntekostnader beräknas öka från ca 11 mkr 2023 till över 20 mkr 2025.

Kommunen hyr sina lokaler inom koncernen och kostnaderna för dessa följer konsument prisindex (KPI) per oktober.

Koncernen har lån för 158 mkr där skulden förfaller 2023-2024 samt ett ökat lånebehov på omkring 100 mkr under perioden. Detta innebär att kommunen är beroende på av att kunna omsätta befintliga lån samt ta upp nya. Generellt har kommuner god tillgång till lån, speciellt då de flesta kommuner liksom Älvdalens kommun är medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening som är en organisation med cirka 290 medlemmar bestående av kommuner och regioner.

Sedan 2024 har kommunen en reviderad finanspolicy med ökat fokus på koncernens riskbild, men ändå med viss flexibilitet för respektive juridisk koncern att hantera sin ränte- och kapitalbindning utifrån sin situation.

Diagrammet ovan visar hur koncernens räntekostnader 2020-2027. Utöver ovan tillkommer ökade räntekostnader då koncernens låneskuld ökar. Ökningen sker framförallt inom VA-verksamheten som sker i Älvdalens Vatten och Avfall AB, låneskulden förväntas öka med nästan 300 mkr redan under 2025 och ytterligare 100-200 mkr/år de efterföljande två åren.

Detta kommer att innebära kraftigt ökade räntekostnader och därmed behov av höjda taxor för en budget i balans.

3.3.3 Pensionskostnader och pensionsförpliktelse

Avsnittet redogör för kommunens pensionsförpliktelser, där endast primärkommunen ingår eftersom de kommunala bolagen betalar av sina pensionskostnader löpande. Syftet med avsnittet är att belysa de risker som finns i kommunens pensionsåtaganden och ge en bild av åtagandets omfattning. Finansieringen av pensionsskulden är viktig eftersom kommunen årligen har kostnader på cirka 10 miljoner kronor för tidigare intjänad pension. Det är valfritt för en kommun att bygga upp ny pensionsskuld för vissa pensionsförpliktelser, men Älvdalens kommun har sedan 2022 valt att inte göra detta. Samtidigt försäkrade kommunen omkring 25 miljoner kronor av sin tidigare upparbetade pensionsskuld.

Pensionser inklusive löneskatt (mkr)	Utfall 2022	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Pensionsförpliktelse						
Pensioner som redovisas som kortfristig skuld	13,9	12,5	11,8	11,6	11,7	12,2
avsättningar till pensioner, inklusive garantipension	22,7	17,5	18,3	17,7	16,7	16
Pensioner som redovisas som ansvarsförbindelse	149,1	151,3	155,5	150,5	143,2	137,4
Pensionsförpliktelser som tryggats i pensionsförsäkring	18,6	32,4	32,4	32,4	32,4	32,4
TOTALT PENSIONS FÖRPLIKTELSE	204,3	213,7	218,0	212,2	204,0	198,0
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde						
Totalt pensionsförsäkringskapital	30,9	41,6	41,6	41,6	41,6	41,6
varav överskottsmedel	0,8	0,5	1	1	1	1
totalt kapital, pensionsstiftelse	0	0	0	0	0	0
finansiella placeringar (egna förvaltade pensionsmedel)	0	0	0	0	0	0
SUMMA FÖRVALTADE PENSIONSMEDEL	30,9	41,6	41,6	41,6	41,6	41,6
Finansiering						
Återlånade medel	173,4	172,1	176,4	170,6	162,4	156,4
Konsolideringsgrad (%)	15,1%	19,5%	19,1%	19,6%	20,4%	21,0%

Kommunen har en pensionsskuld på över 200 mkr, från denna betalar kommunen löpande ut pension, men delar av pensionsskulden indexeras också. I nuläget när inflationen är hög så är indexeringen högre än utbetalning, vilket innebär att skulden ökar. Den del som räknas som ansvarsförbindelse belastar både likviditet och resultat negativt med omkring 10 mkr/år under många årtionden framåt.

2022 skedde en partiell inlösen av pensionsskulden som redovisas som avsättning, som gav en engångskostnad på omkring 12 mkr. Konsolideringsgrad beskriver hur stor del av pensionsskulden kommunen har finansiella placeringar för. Så utifrån utfallet 2022 så skall 84,9 % (100-15,1 %) av pensionsskulden betalas av kommande generationer.

Under åren 2019-2022 uppgick pensionskostnaderna till omkring 25-30 mkr/år, till 2023 ökade de till 39 mkr och med ytterligare 10 mkr till 2024 för att sedan sjunka med 13 mkr till 2025 och därefter stabiliseras på omkring 35 mkr/år.

3.3.4 Övriga viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Kommunen har gått i borgen för samtliga kommunala bolags och kommunalförbunds låneskuld. Denna skuld uppgår till 728 mkr per augusti 2024 och kommer sannolikt uppgå till över 900 mkr i slutet av 2025. Kommunens vatten- och avfallsverksamhet skall täcka sina kostnader med intäkter i form av taxor, medan investeringar finansieras framförallt med ökad låneskuld som i sin tur leder till ökade kostnader i framtiden.

Under 2024-2025 förvärvas två stycken särskilda boenden som idag hyrs av privata aktörer, detta kommer öka låneskulden med omkring 100 mkr. Men istället ge kommunen ökad stabilitet och rådighet över lokalerna.

Norra Dalarnas Lokaler AB och Norra Dalarnas Fastighets AB får stora delar av sina intäkter från kommunen, så därför är risken att behöva infria borgensåtagandet för dessa bolag lågt. Allmännyttan står för en liten del av koncernens låneskuld, men är sannolikt den del där riskerna är störst, speciellt med nuvarande ekonomiskt läge.

Som besöksnäringskommun finns det risker kopplade till arbetsmarknaden, skatteintäkterna, bygglovsintäkterna och VA-intäkterna. Dessutom kan kostnaderna för ekonomiskt bistånd öka om besöksnäringen påverkas negativt av hushållens minskade disponibla inkomst, vilket kan leda till att exempelvis skidsemester och andra turistaktiviteter prioriteras bort.

3.4 Händelser av väsentlig betydelse

Vård- och omsorgsförvaltningen

Genom strategiska beslut och åtgärder ska vi säkerställa en effektiv och hållbar välfärd för våra medborgare, i enlighet med gällande lagar och riktlinjer.

För att möta de pågående kompetensförsörjningsutmaningarna behöver vi vidta åtgärder som möjliggör att förvaltningens kompetens utnyttjas på bästa sätt. Detta kräver en långsiktig planering och utbildning för att säkerställa rätt kompetens på rätt plats.

Förvaltningen arbetar ständigt med att implementera och optimera digitala lösningar som stärker medborgarnas självständighet och trygghet. Vissa digitala hjälpmedel behöver breddas för att möta framtidens rekryteringsbehov, vilket samtidigt innebär ökade kostnader.

För att förbättra tillgången på personal och säkerställa patientsäkerheten kommer verksamheter att samlokaliseras i norra kommundelen. Arbetet med heltidsresan har ökat personaltätheten inom vissa verksamheter, vilket är positivt. Det kräver dock att övertalig personal används effektivt för att uppnå kostnadseffektivitet.

Enligt äldreomsorgsplanen förväntas behovet av särskilt boende öka, men i nuläget ser vi inte samma snabba utveckling som tidigare beräknats. Det finns idag ingen kö till särskilt boende, men planering för framtida behov är fortfarande nödvändig. Däremot ser vi ett ökande behov av platser för dagverksamhet inom demensvård, liksom fler och längre hemtjänstbeslut. Detta innebär att äldreomsorgsplanen delvis behöver revideras.

Under 2025 kommer de analoga trygghetslarmen att ersättas med digitala system för att öka både trygghet och effektivitet. Byte till digitala lösningar inom hemtjänsten kommer också att ske successivt under året.

Den största utmaningen för förvaltningen är att hantera kompetensförsörjningen i relation till den förändrade demografien. Vi behöver förändra arbetssätt för att säkerställa att personalen räcker till.

Slutligen kan införandet av den nya socialtjänstlagen kräva ytterligare resurser och anpassning av verksamheten.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Den största utmaningen är det minskande antalet barn, vilket påverkar både kompetensförsörjningen, arbetssätt och lokalbehov. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med anpassningar då enheterna får mindre budget i takt med att barnantalet minskar. Vi ser över resursfördelningsmodellen med ett ökat fokus på socioekonomiska faktorer, såsom föräldrars utbildningsbakgrund och andelen barn med annat modersmål. Detta kommer att förenkla budgetfördelningen och framförallt förbättra möjligheterna till en mer likvärdig förskola och skola.

Framöver kommer politiska beslut att krävas gällande dimensionering, lokalisering och eventuella nybyggnationer för att kunna upprätthålla grunduppdraget.

Osäkerheten kring statliga bidrag gör att vi också måste se över vilka delar av verksamheten som behöver långsiktig finansiering via den kommunala budgeten, för att skapa en mer hållbar organisation.

Från 1 januari 2025 kommer ökade kostnader för kompetensutveckling att uppstå till följd av det nya professionsprogrammet. Kompetensförsörjningen är en nationell utmaning, och vi måste både behålla de medarbetare vi har och rekrytera fler behöriga lärare och förskollärare till hela kommunen.

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Det finns ett behov av att uppdatera och modernisera de detaljplanlagda områdena i centralorten Älvdalen, då vissa detaljplaner är över 50 år gamla. I Idre ligger fokus på att slutföra den fördjupade översiktsplanen och detaljplanarbetet kring besöksanläggningarna. För att säkerställa en effektiv framdrift i detaljplanarbetet kommer vi att anlita konsulter under 2025.

Järnvägsfrågan är också högaktuell, och under 2025 behöver vi fokusera på att utreda möjligheterna för persontågstrafik till Älvdalen. Regelbundna dialoger med Trafikverket,

Försvarsmakten och grannkommunerna Mora och Orsa kommer vara avgörande för att driva frågan framåt.

Genomförandet av detaljplanen för området "Villavägen" kommer att påbörjas under 2025, och delas in i två etapper, där den södra delen inleder arbetet i etapp 1. Detta kommer innebära stora investeringar i infrastruktur, inklusive gång- och cykelvägar samt belysning.

Vi behöver också se över hur vi kan fördela utbudet inom kommunen och stärka samverkan mellan kommunen, föreningslivet, studieorganisationer, religiösa samfund och andra aktörer. En viktig uppgift för förvaltningen blir att stödja dessa aktörer i att skapa goda samarbetsformer och hjälpa dem att samverka effektivt.

3.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I detta avsnitt lämnas upplysningar om väsentliga aspekter kring styrning, uppföljning och intern kontroll för både kommunen och den kommunala koncernen. Informationen kan även omfatta viktiga koncernenheter, såsom förvaltningar och kommunala koncernföretag. Här ges en översikt över hur mål fastställs, hur budgetprocessen ser ut och hur budget- och måluppföljningen genomförs. Dessutom beskrivs hur den interna kontrollen är utformad för att säkerställa en effektiv och säker verksamhet.

Upplysningarna kan även täcka hur kommunen och kommunkoncernen arbetar med olika planer, såsom verksamhetsplaner, kvalitetspolicy, investeringsplaner, lokalförsörjningsplaner, samt upphandlings- och konkurrenspolicy. Även kompetensförsörjningsplaner och andra strategiska dokument som bidrar till styrningen och utvecklingen av verksamheten kan inkluderas.

För att tydliggöra dessa uppgifter kan avsnittet delas in i tre huvudområden:

Styrmodellen, budget- och uppföljningsprocessen: Här beskrivs hur kommunen arbetar med styrning, budgetering och hur uppföljningen av dessa genomförs.

Vision, kommunövergripande mål och indikatorer: Detta avsnitt ger en inblick i hur kommunens övergripande vision och mål formuleras samt vilka nyckeltal och indikatorer som används för att följa upp utvecklingen.

Övriga planer för styrning och uppföljning: Här ges en beskrivning av de övriga planer som styr verksamheten, såsom investeringsplaner, lokalförsörjningsplaner, och andra viktiga styrdokument som bidrar till långsiktig planering och kontroll.

3.5.1 Styrmodell inklusive budget- och uppföljningsprocessen

Kommunkoncernens budgetmodell är under uppbyggnad och föreslår en tydligare roll för kommunfullmäktige gentemot bolagen, särskilt gällande låneskuld och större investeringar. Bolagens styrelser ansvarar för budgeten och föreslår eventuella taxor till kommunfullmäktige, som bör besluta om dessa senast i november varje år.

Inom kommunen beslutar kommunfullmäktige om skattesatsen, årets resultat och budgeten för Finansförvaltningen och kommunfullmäktige. Beslutet fastställer även hur mycket kommunstyrelsen har att fördela till samtliga förvaltningar och nämnder.

Budgetförslaget till kommunfullmäktige behandlas i kommunstyrelsen och allmänna utskottet, baserat på ett tjänstepersonsförslag som bereds under våren och sommaren av kommunledningen.

Det finns fyra förvaltningar inom kommunen, och kommunstyrelsen beslutar om budgeten för varje förvaltning. Nämnderna beslutar om sina budgetar inom ramen som kommunfullmäktige fastställt.

Kommunen ingår i gemensamma nämnder med Mora och Orsa kommuner, där nämnderna beslutar om sina budgetar baserat på sätesskommunens förutsättningar och dialog med samtliga kommuner.

Under året samlas prognoser från förvaltningarna, och om kommunstyrelsen håller sin totala budget anses den vara i balans. Annars föreslås åtgärder för att uppnå budget i balans. Det viktigaste måttet i ekonomistyrningen är årets resultat; om kommunen når det budgeterade resultatet anses budgeten vara i balans.

3.5.2 Vision, kommunövergripande mål och indikatorer

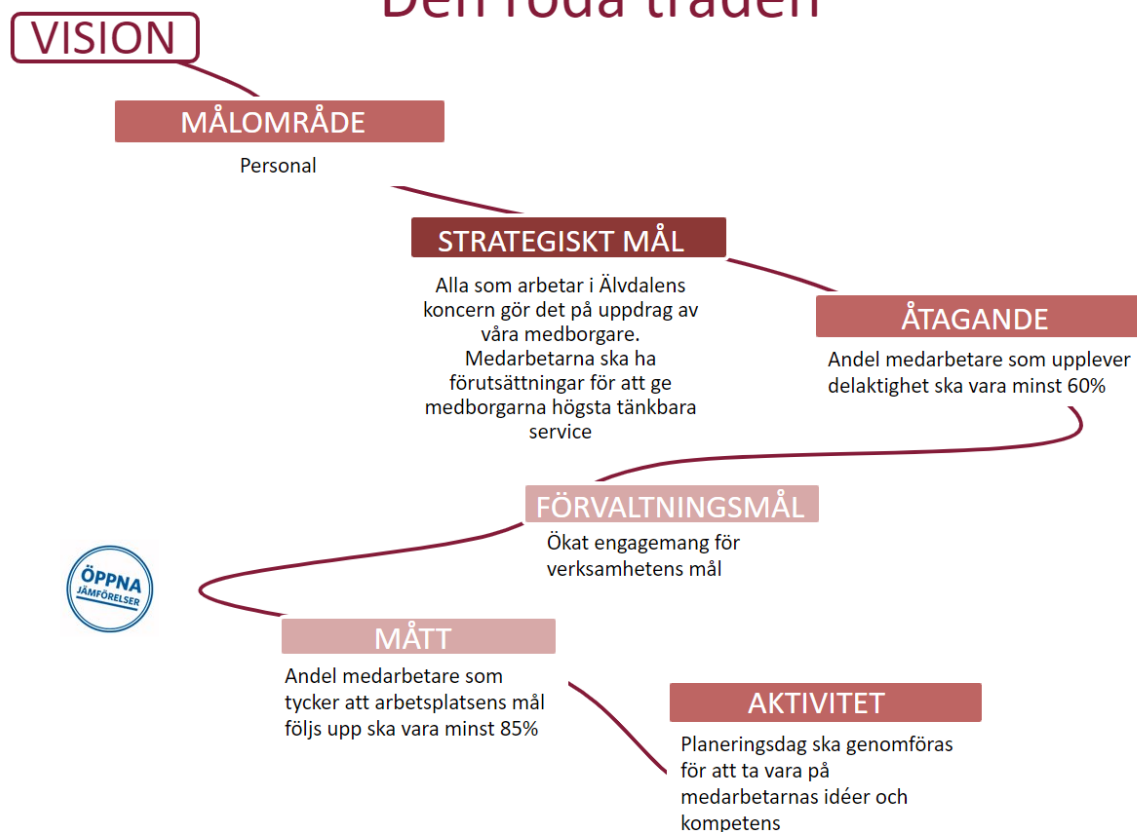
Nedan beskrivs den röda tråden från den vision som kommunfullmäktige beslutat om samt de 5 målområden som följer den beslutade visionen. De målområdena har sedan i sin tur strategiska mål som är att jämföra med beskrivningar av målområdet. Till respektive målområde finns sedan åtaganden som följs upp utifrån fastställd målnivå och där aktiviteter tas fram i förvaltningen för att uppnå visionen.

Målområdena återfinns under avsnittet verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning.

Älvdalen kommun vision:

”Med urkraft hämtad ur natur och kultur skapar vi en växande, varm och välkomnande kommun”

Den röda tråden

3.5.3 Övriga planer för styrning och uppföljning

Älvdalens kommunkoncern har ett flertal styrdokument som styr såväl den politiska viljan, ambitioner, riktlinjer för utförande, mm.

Det viktigaste styrdokumentet är kommunplanen som upprättas årligen för kommande tre år och beslutas av kommunfullmäktige i juni och vid behov revideras för beslut i oktober-november. I kommunplanen anges verksamhets- och ekonomiska mål samt budget för hela kommunen. Bolagens budgetar ingår i nuläget inte i detta utan beslutas av respektive bolagsstyrelse. Därmed finns inte heller någon koncernbudget. Utöver en driftbudget beslutas också investeringsramar av kommunfullmäktige och de enskilda investeringarna av kommunstyrelsen, kassaflödesbudget finns i dagsläget inte för kommunen

Nedan följer en lista på några av kommunens viktigaste styrande dokument:

Övergripande

Delegationsordning (2022)

Kommunplan, inklusive investeringsplan (årliga beslut)

Ägardirektiv (KF 2014)

Samverkansavtal (2021)

Personal

Alkohol-, drog-, och tobakspolicy samt

riktlinje rökfri arbetstid
Chefs- och medarbetarpolicy
Pensionspolicy
Personalförsörjningspolicy
Policy om mutor och bestickning
Policy om representation
Kompetensförsörjningsstrategi 2014–2022
Policy samt riktlinje, arbetsmiljö (2020)
Policy samt riktlinje, lönebildning (2021)
Policy samt riktlinje, rehabilitering samt
riktlinje läkarbesök på arbetstid
Policy samt riktlinje, friskvård (2021)
Riktlinje, våld och hot (2021)
Riktlinjer för rekrytering (2021)
Riktlinje, visselblåsning (2021)
Riktlinjer för uppvaktning
Riktlinje för hem- och distansarbete (2021)
Riktlinje, arbets- och skyddskläder
Riktlinje, bisyssla
Riktlinje för chefer

Ekonomi

Riktlinjer för påminnelse- och Inkassohantering (KS 2022)
Attestreglemente (KF 2018)
Finanspolicy (KF 2023)
Riktlinjer för ekonomistyrning (KF 2021)
Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
och hantering av resultatutjämningsreserv (KF 2024)
Riktlinjer för inköp- och upphandling (KF 2019)

IT

Policy för informationssäkerhet och
dataskydd

Policy for IT-säkerhet

Teknisk verksamhet

Riktlinjer för markanvisnings och
exploateringsavtal (KF 2021)

Riktlinjer för handläggning av enskilda
avlopp (KS 2018)

Riktlinjer kommunala vägar

Mål och riktlinjer för
bostadsförsörjningsprogram

Översiktsplaner

Lokalförsörjningsplan (2016)

Kultur och fritid

Riktlinjer föreningsstöd

Riktlinjer för sponsring (KS 2017)

Barn och utbildning

Elevhälsoplan (2020)

Handlingsplan för mottagande av
nyanlända elever (2020)

Skolbiblioteksplan (2020)

Beslut om fokusområden för grundskola, förskola, fritidshem, grundsär (2020)

Riktlinje för SYV (2020)

Rutin för klagomål enligt skollagen (2021)

Drogpolicy för grundskolan (2021)

Prislista för interkommunal ersättning
(2021)

Länsövergripande skolskjutsreglemente med lokal bilaga (2020)

Vård och omsorg

Riktlinjer gällande tillämpning och
handläggning för försörjningsstöd och
ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt (KS 2019)

Äldreomsorgsplan

3.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I det sjätte avsnittet i förvaltningsberättelsen som benämns "God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning" redovisas kommunens verksamhetsmässiga mål av betydelse för god ekonomisk hushållning.

I avsnittet finns också finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning och kommunkoncernens ekonomiska ställning.

Slutligen finns också kalkylerade budgetförutsättningar, och känslighetsanalys samt skattesats.

3.6.1 Verksamhetsmässiga mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen skall kommuner ha ha verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Dessa följs upp vid delårsrapporten per augusti samt i kommunens årsredovisning, de granskas också av kommunens revisorer gällande måluppfyllelse.

Så här lyder vår vision och i Älvdalens kommun:

- är det enkelt och tryggt att bo, verka och vara oavsett ålder och vem man är.
- finns det likvärdig service och kulturellt utbud på alla tre huvudorterna.
- är det enkelt att bygga, driva företag och föreningar där alla verksamheter drivs med största hänsyn till miljön.
- välkomnar vi bildning, utveckling, entreprenörskap, nya medborgare och besökare finns mötesplatser öppna för en aktiv medborgardialog, där människor känner att deras röster blir hörda.
- finns en politik och förvaltning som lever nära medborgaren och tar hänsyn till vår unika miljö och natur

Nedan finns kommunens målområden samt tillhörande åtaganden (KPI:er)

Den växande kommunen

Älvdalens kommun ska vara en attraktiv besöks-, företags- och bostadskommun. Vi bidrar till att fler jobb skapas och att fler vill besöka, bo och leva i Älvdalens kommun. Vi ska skapa förutsättningar för goda kommunikationer, för såväl resande, gods som datatrafik. Vi vill i dialog med näringslivet skapa goda förutsättningar för näringslivets utveckling i vår kommun. Vi ska ha aktuella planer för etablering av företag och bostäder.

Åtagande (KPI)	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Medborgare ska se kommunen som en bra plats att bo och leva på		90%		90%
Beskrivning: Andel som svarar att det är "ganska bra" eller "mycket bra" i SCB:s medborgarundersökning.				

Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel av hushåll (%)	94%	99%	99%	99%
--	-----	-----	-----	-----

Den gröna kommunen

Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt, socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv för att främja övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt använda mer ekologiska/närproducerade livsmedel.

Åtagande (KPI)	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Andel hybrid- och elbilar i drift i koncernen (%)	55%	30%	35%	40%
Andel kravmärkta, ekologiska eller närproducerade livsmedel i koncernens verksamheter (%)	42%	40%	40%	40%
Fossilfri uppvärmning av samtliga koncernfastigheter (% Andel av kvadratmeter)	96%	95%	95%	95%
Antal nya kvadratmeter solceller per år i koncernen	100 kvm	100 kvm	100 kvm	100 kvm
Antal laddningspunkter totalt för elbilar för koncernens bilbestånd (st)	76 st	45 st	45 st	45 st

Den varma kommunen

Vi ska vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeden. Vi skapar en positiv samtalsstämning och ett öppet samverkansklimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.

Åtagande (KPI)	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Medborgare ska känna sig trygga i kommunen (Nöjd-region-index, skala 1-100)	73%	80%		80%
Medborgare ska känna möjlighet till insyn och inflytande (Andel som anser att det stämmer "till stor del" eller "helt och hållet")	29%	50%		50%
Antal medborgardialoger/år	6 st	3 st	3 st	3 st

All personal ska erhålla utbildning om barnkonventionen enligt artikel 2, 3, 6 och 12	90%	100%	100%	100%
Barnkonventionen ska beaktas i alla tjänsteutlåtanden enligt artikel 2, 3, 6 och 12	80%	100%	100%	100%

Den välkomnande kommun

Alla medborgare i Älvdalens kommun trivs och känner stolthet över vår kommun. Vi formar en kommun för både våra medborgares och besökandes bästa. Det innebär tillgång till god kommunal service som ständigt utvecklas och anpassas efter medborgarnas och besökandes behov i våra tre kommundelar. Vi både värnar och vill utveckla vårt unika kulturliv med våra språk och olikheter. I Älvdalens kommun välkomnar vi alla nya medborgare.

Åtagande (KPI)	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Medborgare ska vara nöjda med kommunens verksamheter (Redovisas i andel som svarar "mycket bra" eller "ganska bra")	73%	80%		80%
Medborgarna ska vara nöjda med bemötandet från kommunens politiker (Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda")		80%		80%
Medborgarna ska vara nöjda med bemötandet från kommunens tjänstepersoner (Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda" i SCB:s medborgarundersökning)	83%	80%		80%

Kommunen som arbetsgivare

Alla som arbetar i Älvdalens koncern gör det på uppdrag av våra medborgare. Medarbetarna ska ha förutsättningar för att ge medborgarna högsta tänkbara service. Älvdalens kommun är en bra arbetsgivare som skapar trygga arbetsplatser med god arbetsmiljö.

Åtagande (KPI)	Utfall 2024	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027
Kommunen är en attraktiv arbetsgivare. Detta följs upp genom index för Hållbart Medarbetar-Engagemang HME (Mäts vartannat år genom medarbetarenkäten - Jämförelseresultat alla kommuner ovägt medel 80)	76		82	

Andel heltidsarbetande ökar inom kommunen. (Jämförelsetal alla kommuner 74%, kommungruppen 70%)		72%	74%	76%
Andel heltidsanställda ökar inom kommunen (riket 86 & kommungruppen 74)	85%	86%	87%	88%
Genom strategiskt arbetsmiljöarbete och fokus på friskfaktorer minskar sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare (Jämförelsetal alla kommuner 2022 8,1%, Dalarna 9,5% (Älvdalen 2019 5,7%))	10,2%	8,0%	8,0%	7,0%

3.6.2 Finansiella mål och ekonomisk ställning

Finansiella mål beslutas av kommunfullmäktige, kommunen har idag åtta stycken finansiella mål där fyra av målen avser kommunen och fyra avser koncernen. Målen avser perioden 2025-2032. De finansiella målen är nya då de beslutades under 2024. Syftet är att få till en ökad långsiktighet samt ökat koncernfokus.

Finansiella mål, Koncernen
Resultatet ska i genomsnitt uppgå till 2 % som andel av skatteintäkter generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning samt bolagens del av verksamhetens intäkter. Resultatet ska inget enskilt år understiga -1,0 %.
Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen ska stärkas till 15 % och får inte understiga 10 %
Låneskulden inklusive återlånade pensionsmedel ska inte uppgå till mer än 170 % skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning samt verksamhetens intäkter.
Självfinansieringsgraden för investeringar ska uppgå till minst 60 % varav skattefinansierade investeringar ska vara självfinansierade till minst 90 %.

Finansiella mål, Kommunen
Resultatet ska i genomsnitt uppgå till 2 % som andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Resultatet ska inget enskilt år understiga -1,0 %.
Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen ska stärkas till 50 % och öka för varje enskilt år.
Kommunen ska inte ha någon låneskuld och återlånade pensionsmedel ska minska från 181 mkr 2023 till maximalt 150 mkr.
Självfinansieringsgraden för investeringar ska uppgå till minst 150 %.

Inga av de finansiella målen kommer att uppnås under 2025, och det är osannolikt att målen nås under 2026-2027, på grund av den negativa ekonomiska utvecklingen med ökade kostnader och höjda räntor. För att förbättra det ekonomiska resultatet och nå målen över tid krävs åtgärder.

Kommunkoncernens resultat för 2025 är svårt att prognostisera, då det till stor del beror på om de föreslagna taxehöjningarna genomförs eller inte. Utfallet kan variera avsevärt beroende på detta, och därför är det inte möjligt att ge en exakt prognos i nuläget. Kommunens resultat förväntas vara 4,4 mkr för 2025, 4,1 mkr för 2026 och 1 mkr för 2027.

Älvdalen Vatten och Avfall AB förväntas visa ett underskott på mellan -1 och -8 mkr för vattenverksamheten, beroende på hur taxan justeras inför 2025.

Även om kommunen inte når sina finansiella mål under de kommande tre åren, skapar de positiva resultaten från 2023 och 2024 förutsättningar att uppnå målen på längre sikt. Detta kräver dock att resultaten höjs redan från 2025, jämfört med de budgeterade nivåerna. Kommunens pensionsförpliktelser minskar enligt plan, och här förväntas det finansiella målet uppnås över tid.

Med det nya sättet att formulera och mäta kommunens mål krävs en ökad samordning inom koncernen och en mer långsiktig planering, vilket innebär att arbetssätten behöver utvecklas framöver.

Ägardirektiv avseende soliditet (%)	Mål	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025
Norra Dalarnas lokaler AB	10	5,8	6,0	
Norra Dalarnas fastighets AB	30	37,3	35,0	
Norra Dalarnas infrastruktur AB (koncern)	10	19,9	18,5	
Älvdalen vatten och avfall AB	3,5	2,3	2,0	

För kommunens bolag finns beslutade ägardirektiv där de finansiella delarna styrs utifrån soliditet.

Norra Dalarnas Lokaler AB (NDL) kommer inte att nå målet på flera år, utifrån bokslut 2022 hade bolaget behövt ett ökat eget kapital på 16 mkr, vilket kräver minst 10 "goda" år. Bolaget följer dock den amorteringsplan som kommunfullmäktige beslutat om efter att bolaget byggde Älvdalsskolan. Trenden för soliditeten har varit positiv på senare år.

Norra Dalarnas Fastighets AB (NDF) kommer även kommande år att överträffa målet om 30 % och beräknas ha nollresultat 2023 och 2024. Detta trots att bolaget bygger nya lägenheter i Idre och förvärvar Furuvägens särskilda boende. Bolagets egna kapital kan sjunka med 12 mkr och bolaget når ändå uppsatta ägardirektiv.

Norra Dalarnas Infrastruktur AB är moderbolag för NDL & NDF och når sitt ägardirektiv.

Älvdalen Vatten och Avfall AB (ÄVA) kommer inte nå sitt ägardirektiv, orsaken är framförallt förändrade redovisningsprinciper från och med bokslut 2021 vilket halverade bolagets soliditet, men den ekonomiska ställningen är oförändrad då bolagets tidigare överskott på 12 mkr bokförts om till skuld (till VA-kollektivet). Avfallsverksamheten har på senaste tre åren haft ett underskott på totalt 5 mkr, detta kombinerad med investeringsvolymerna på över 200 mkr under samma period gör att soliditeten har minskat.

Investeringsstakten är sannolikt ännu högre framöver och på detta kommer ökade kostnader för räntor, avskrivningar, mm. detta kräver taxehöjningar på mellan 5-10 % årligen.

3.6.2.1 Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag

Totala skatteintäkter (mkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkter, totalt	573,2	578,5	591,6	595,3	608,0	621,0
Ökning jmf fg år (mkr)	26,7	5,3	13,1	3,7	12,7	13,0
Ökning jmf fg år (%)	4,9%	0,9%	2,3%	0,6%	2,1%	2,1%
Årets resultat	19,9	-10	8,8	4,4	4,1	1,0

Primärkommunens resultat kommande år är lägre än det finansiella målet om 2 % överskott som andel av skatteintäkterna över tid. Men samtidigt är det värt att beakta den för närvarande låga ökningen av skatteintäkterna 2025 jämfört med den prognostiserade nivån 2024. Det stora skälet är den befarade minskningen av generella statsbidrag.

På sikt är dock den demografiska utmaningen med allt fler äldre en stor utmaning, vilket kommer att ställa ökade krav på en effektivare organisation. Detta då behoven ökar snabbare än både intäkterna samt arbetskraften.

3.6.2.2 Investeringsvolym

Älvdalens kommun har bolagiserat lokaler, fastigheter samt vatten- och avfallshantering, detta innebär att de största investeringarna görs av kommunala bolag.

Sedan kommunen påbörjade utbyggnationen av bredband har kommunen fram till augusti 2024 investerat 170 mkr, anslutningsavgifterna (intäkterna för kommunen) uppgår till omkring 40 mkr och den statliga medfinansieringen till cirka 25 mkr. Kommande tre år förväntas minst 15 mkr till investeras.

För att fortsätta möjliggöra etablering för företag och bygga bostäder investeras årligen 2,5 mkr i exploatering utöver utbyggnation av infrastruktur för detta.

Kommunen rustar upp lokalen där Älvdalens utbildningscentrum bedriver gymnasieskola, denna investering uppgår till 2,5 mkr/år och omkring 10-12 mkr totalt.

Re-investeringar för vägar uppgår till omkring 3 mkr/år.

De totala investeringarna uppgår till i snitt 22 mkr per år under planperioden.

I de kommunala bolagen sker framförallt investeringar inom vatten och avfall, där investeringarna inom vatten uppgår till omkring 200 mkr/år kommande tre åren.

2024 förvärvar kommunens fastighetsbolag lokalen Furuvägens särskilda boende för omkring 25 mkr. Utöver det sker framförallt löpande re-investeringar hos Norra Dalarnas Lokaler och Norra Dalarnas Fastighets AB.

Kommunen har beslutat att bedriva allt särskilt boende i de norra kommundelarna i Särna, som ett led i detta beslutades också att förvärva lokalen. Detta kommer att innebära en ökad låneskuld.

Koncernens investeringar 2025 beräknas uppgå till mellan 250-300 mkr, beroende på genomförandegraden.

3.6.2.3 Självfinansieringsgrad av investeringarna

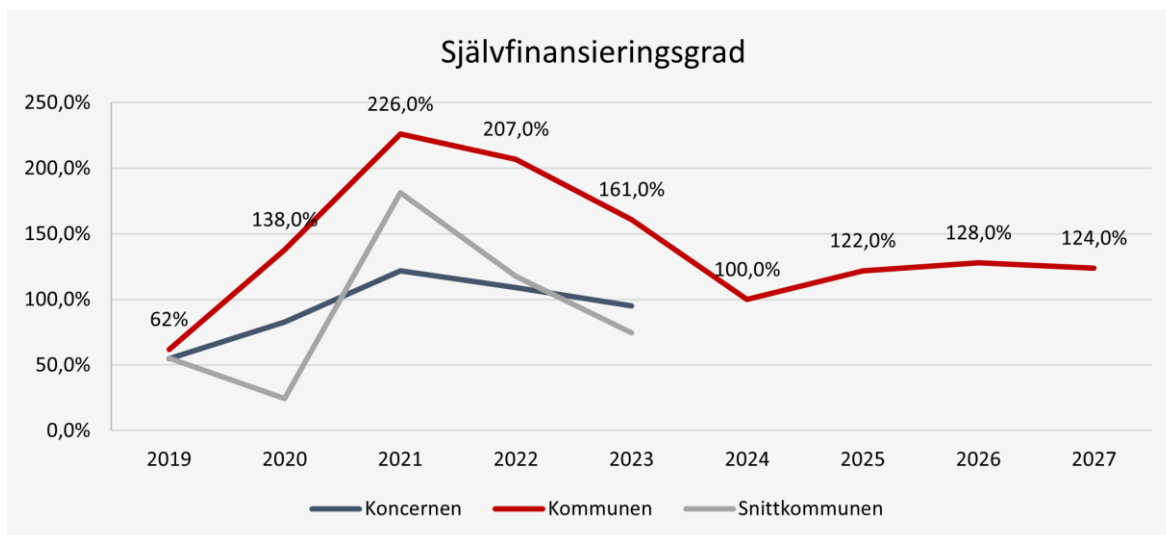
Under senaste fyra åren har kommunkoncernen i stora drag följt rikssnittet, men för riket saknas siffror för koncernen. Älvdalens kommun har bolagiserat de verksamheter som är investeringstunga som vatten och fastigheter, detta innebär att investeringsnivåerna i primärkommunen blir låga och självfinansieringsgraden skall bli hög. Kommunens finansiella mål är att 150% av primärkommunens investeringar skall vara självfinansierade, för koncernen är målen 60% respektive 90% gällande generella eller skattefinansierade investeringar.

Kommunens goda resultat 2020-2023 har inneburit en högre självfinansieringsgrad än vanligt, men också högre än målet. Därför finns förutsättningar att ha en något lägre nivå under 2025-2027.

Inom vattenverksamheten finns stora investeringsbehov både för underhåll och för exploatering, så självfinansieringsgraden kommer fortsatt att vara låg. Men Älvdalens kommun strävar efter att ha en så hög nivå som möjligt, bland annat genom exploateringsavtal samt anslutningsavgifter som täcker en så stor del av investeringen som möjligt.

Någon formell koncernbudget finns inte, men självfinansieringsgraden i koncernen kommer vara lägre än kommunen 2025 då bolagen kommer att investera bortåt 300 mkr och endast kan självfinansiera omkring 40-50 mkr.

3.6.2.4 Soliditet och eget kapital

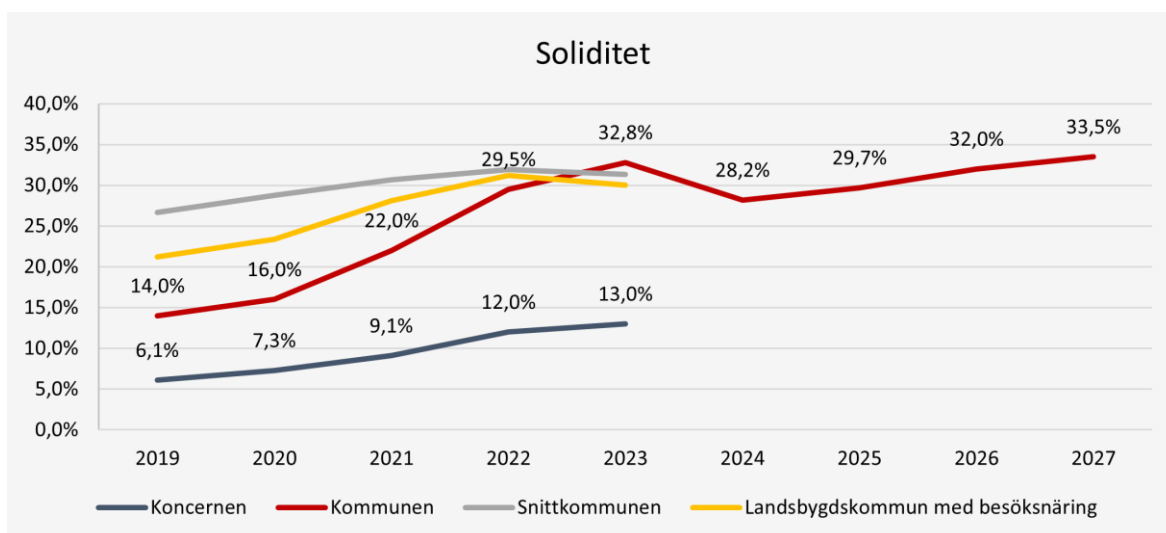
Både koncernens och kommunens soliditet har ökat kraftigt senaste åren, det beror framförallt på goda resultat i kommunen, men också på att kommunen ändrade redovisningsprinciper 2019 vilket stärkte det egna kapitalet från 4,6 till 6,1 %.

2024 ökar soliditeten tack vare prognostiserat överskott som är klart högre än det budgeterade underskottet om -10 mkr. Men nedan visas utifrån budgeterade -10 mkr. Ett överskott 2024 skulle då betyda att soliditeten höjs även för efterföljande år. Åren 2025-2027 ökar soliditeten långsamt tack vare relativt låga överskott.

Älvdalens kommunkoncern har en lägre soliditet än både riket och jämförbara kommuner, en stor orsak till detta är att vattenverksamheten är en så stor del av kommunens balansräkning.

Soliditeten har på senare år ökat snabbare än både i riket och landsbygdskommuner, vilket till viss del skapar en något tryggare finansiell ställning förkommande år. Men kommer att sjunka i takt med stora investeringar inom VA.

En soliditet på 100 % innebär att samtliga tillgångar är finansierade med eget kapital, 0 % att allt är lånefinansierat.

3.6.2.5 Låneskuld och likviditet

Älvdalens kommunkoncern hade vid utgången av 2023 en låneskuld på 722 mkr, denna beräknas öka med omkring 100 mkr under 2024. Beräkningen framöver baseras på en ökningstakt på minst 100 mkr/år.

Kommunen har också en bättre likviditet 2022-2024 än tidigare tack vare flera år av goda resultat. Detta innebär att delar av koncernens investeringar kan genomföras med befintliga likvida medel. Koncernens likvida medel är på en lägre nivå vid utgången av september 2024, men det beror på en förskottsbetalning till ÄVAAB med 10 mkr.

Norra Dalarnas Lokaler AB har också en beslutad amorteringsplan, vilket innebär att låneskulden minskar med mellan 5-10 mkr/år.

Köpet av två stycken särskilda boenden under 2024-2025 kommer att öka låneskulden med bortåt 100 mkr på sikt.

Älvdalen Vatten och Avfall AB:s låneskuld kommer att öka i snabb takt kommande år, men begränsas något av andra finansieringslösningar än lån, bland annat anslutningsavgifter och exploateringsavgifter.

3.6.3 Budgetförutsättningar och känslighetsanalys

Kommunen har några grundläggande budgetförutsättningar avseende bland annat löneökningar, utveckling av pensionskostnader, hyreshöjningar, prisutveckling samt skatteutvecklingen. Förvaltningarna erhåller full kompensation i sina budgetar för ökade löne-, pensions-, hyres och kapitalkostnader, men inget för övrigt.

Kommunens förvaltningar kommer att erhålla en budgetökning som motsvarar ungefär en ökning med drygt 7 % jämfört med budget 2024. en stor del av ökningen förklaras budgettekniskt med flytt av avskrivningsbudgeten från Finansförvaltningen direkt till förvaltningen för att öka transparensen, exklusive detta ökar budgeten med 3,1 %.

De flesta av de verksamheter där kommunen samverkar med andra kommun, som gymnasienämnden, upphandlingssamverkan, överförmyndaren, myndighetsservice får 3 % ökad budgetram. Men IT--nämnden erhåller en något högre kostnadskompensation då IT-kostnader ökar snabbare, men denna budgetökning fördelas ut till verksamheterna som köper tjänsterna.

Brandkåren Norra Dalarna erhåller en ökning med 3 %, plus ett ytterligare tillskott på 1,5 mkr för att täcka nya satsningar samt att det i den ramen även ingår löneökningar för åren 2024-2025.

Vård- och omsorgsförvaltningen erhåller en budgetökning på 4,6 mkr för att hantera demografiska förändringar inom äldreomsorg, samt hyreskompensation för ökad lokalkostnad vid Särna äldreboende.

Löneökningarna

För 2024 uppgick löneökningar till 4,1 %, inför 2025 beräknas löneökningarna till 3,5 % och därefter väntas löneökningar på 3,3 %/år under perioden 2026-2027. Kommunens lönekostnader uppgår till cirka 350 mkr exklusive pensionskostnader. Detta innebär att helårseffekten av en förändring med 1 procentenhet kostar 3,5 mkr/år.

Pensionskostnader

Pensionskostnaderna förväntas uppgå till 48 mkr 2024 för att sedan sjunka till 36 mkr 2025, men för att kostnaderna ska sjunka krävs det att inflationen inte ökar igen. Kommunens "gamla" pensionskund uppgår till omkring 150 mkr och indexeras upp utifrån inflationen, vilket för att skulden ökar i tider med hög inflation, trots årliga utbetalningar.

Hyreskostnader

2024 uppgår hyreskostnaderna för kommunen till 93 mkr, budgeten beräknas på ökande lokalhyror med 2% årligen perioden 2025-2027. Detta innebär ökade hyreskostnader med 1,8 mkr till 2025 och sedan med cirka 1,9 mkr/år. Detta exkluderat hyresökningen vid Särna särskilt boende som uppgår till 2,5 mkr.

Kapitalkostnader

Kostnaderna för avskrivningar uppgår till cirka 21-23 mkr/år, enheterna belastas också med en schablonmässig internränta utifrån SKR:s rekommenderade nivå, detta skall spegla kostnaden för att finansiera tillgången. För båda dessa kostnader erhåller varje enhet budget utifrån faktiskt utfall.

Kostnadsökningar

Prisutvecklingen på senare år har varit hög och flera av kommunens avtal följer något form av index. I och med minskningen av inflationen sker även en återhämtning på kostnadsutvecklingen framöver då avtal som regleras med index inte längre kraftigt ökar, utan uppräknings sker i en mer normal takt än tidigare. Tidigare kompensationer för t.ex. livsmedelspriser kommer finnas kvar i budget framöver, sannolikt ser vi inte längre kostnadsökningar i samma takt som tidigare år utan snarare en ny stabilisering av kostnader framöver.

Några budgetjusteringar finns inte för nya ambitioner eller system.

Vård- och omsorgsförvaltningen erhåller ett extra tillskott under 2025 för att kompensera för den snabba kostnadsutvecklingen inom äldreomsorg till följd av kommunens demografiska utmaningar.

Kommunen har samverkan med Mora och Orsa inom flera områden, dessa samverkansorganisationer får en generell budgetökning på 3 %, som skall täcka samtliga kostnadsökningar.

Skatteutveckling

Jämfört med prognosen för 2024 så förväntas skatteintäkterna 2025 öka med endast 0,6 %. Den negativa befolkningstrenden sänker skatteintäkterna.

2026 och 2027 ökar skatteintäkterna med ca 2,1 % respektive år.

Generellt finns en stor osäkerhet kring utvecklingen av både de generella och riktade statsbidrag efter 2024.

3.6.4 Skattesats

Den kommunala skattesatsen uppgår till 22,78 % för 2024, vilket är en sänkning jämfört med 2023. Skattesatsen till Region Dalarna var 11,63 % under 2023, men höjs till 11,64 % på grund av en skatteväxling för riksfärdtjänst, vilket kommunen kompenserar genom att sänka sin skattesats motsvarande.

Den totala kommunala skattesatsen, som inkluderar både kommun- och regionskatten, uppgår till 34,42 % och är den högsta i Dalarna. Den totala skattesatsen för kommunen rankas som den 27e högsta i Sverige för 2023, dock exklusive eventuella ytterligare förändringar av Region Dalarnas skattesats.

3.7 Balanskrav och resultatutjämningsreserv

Enligt kommunallagen skall en kommun budgetera så att intäkterna täcker kostnaderna. Men undantag kan göras för synnerliga skäl eller om medel från resultatutjämningsreserven används. Har kommunen ett negativt balanskravsresultat skall ett sådant återställas inom tre år, men medel från resultatutjämningsreserven kan användas för att undvika ett negativt balanskravsresultat. Kommunfullmäktige beslutar om hur både medel till och från reserven får användas.

Balanskravsutredning (Mkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Årets resultat enligt resultaträkningen	19,9	-10	8,8	4,4	4,1	1,0
Avgår: samtliga relationsvinster	0	0	0	0	0	0,0
Realisationsvinster enl. undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0	0,0
Realisationsförluster enl. undantagsmöjlighet	0	0	0	0	0	0,0
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0	0	0,0
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0	0	0	0	0	0,0

Årets resultat efter balanskravsjusteringar	19,9	-10	8,8	4,4	4,1	1,0
Medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0	0,0
Medel från resultatutjämningsreserv	0	10	0	0	0	0,0
Årets balanskravsresultat	19,9	0	8,8	4,4	4,1	1,0
Balanskravsresultat från tidigare år	0	0	0	0	0	0,0
Summa	19,9	0	8,8	4,4	4,1	1,0
Balanskravsresultat att reglera	0	0	0	0	0	0,0
Avsatt till resultatutjämningsreserv	31,5	21,5	31,5	31,5	31,5	31,5

Inför 2024 har Älvdalens kommun avsatt 31,5 mkr i resultatutjämningsreserven (RUR:en). Då resultatet för 2024 sannolikt blir högre än budgeterat försvinner behovet av att nyttja RUR:en och avsatt summa förblir 31,5 mkr. Kommunfullmäktige har också beslutat om ett tak där reserven inte skall överstiga 6 % av skatteintäkterna eller 1/3 av det egna kapitalet.

Budgeterat resultat för 2025 är 4,4 mkr och även åren 2026-2027 budgeteras med positiva resultat vilket eliminerar behovet av att nyttja RUR:en under planperioden.

3.8 Väsentliga personalförhållanden

Avtalsår 2025

Inom arbetsgivarområdet kommer Älvdalens kommun påverkas av att 2025 är ett centralt förhandlingsår. Detta med anledning av att huvudöverenskommelser löper ut och ska omförhandlas inom alla kollektivavtalsområden inom kommunsektorn. Lokalt påverkar detta oss genom att den lokala löneöversynens tidsplan behöver ta hänsyn till de centrala förhandlingarna samt att det sannolikt innebär villkorsändringar att implementera i verksamheterna. Det innebär även att det inte finns ett givet utrymme inför året avseende lönekostnadsökningar som de centrala överenskommelserna medför.

Heltid som norm

Heltid som norm är en av nycklarna till att klara kompetensförsörjningsutmaningen inom välfärdssektorn, där demografin kommer att innebära krav omställning i hur vi organiserar verksamheterna för att fortsatt klara det kommunala uppdraget med bibehållen servicenivå till kommunmedborgarna. Heltid som norm handlar även om att Älvdalens kommun ska vara en tänkbar arbetsplats för framtida medarbetare, där medvetenheten om tryggheten i ett heltidsarbete är ett kriterium för ungdomars val av

arbetsgivare. Ett utvecklingsarbete har bedrivits som projektform fram till sista december 2024. Därefter förväntas arbetet vara en del av hur man naturligt bemannar och organiserar arbetet.

Medvetet arbete med friskfaktorer

Efter pandemiåren har en trend av ökande sjuktal påverkat organisationen. Ett sunt arbetsliv där friskfaktorerna är kända skapar ett hållbart arbetsliv och underlättar kompetensförsörjningen. Alla verksamheters medvetenhet om sina friskfaktorer och förbättringar för att skapa sunda arbetsplatser med god arbetsmiljö behöver prioriteras.

Förändringsledning

I verksamheter som utmanas med svårigheter att kompetensförsörja, nya nationella krav och regelverk samt behov av att anpassa till lokala behov och prioriteringar är Älvdalens kommuns förmåga till förändringsledning avgörande. Att bryta mönster och hitta nya arbetssätt är utmanande och svårt. Detta ställer stora krav på chefers förutsättningar att kunna verka nära medarbetare och leda verksamheten genom de utmaningar man ställs inför.

LeDa Dalarna

Älvdalens kommun har idag tillsammans med övriga Dalakommuner ett partneravtal med Högskolan Dalarna avseende utveckling av det offentliga ledarskapet i Dalarna. Inom LeDa Dalarna genomförs föreläsningar och utbildningar för nya och erfarna chefer och ledare. Under 2025 ska ett nytt parteravtal antas. LeDa Dalarna är en viktig plattform för det offentliga ledarskapet i Dalarnas kommuner och samarbetet med högskolan är ett viktigt stöd för att säkra kompetens inom arbetsgivarområdet.

4 Finansiella rapporter

Detta avsnitt av kommunplanen presenteras de finansiella rapporterna resultat- balans och kassaflödesbudget samt drift- och investeringsbudget.

4.1 Ekonomiska ramar

I avsnittet så framgår av kommunfullmäktige beslutade ekonomiska ramar för åren 2024–2026. Beslutet avser både investeringsnivåer och driftsekonomin (resultaträkningen), i detta ingår vilken kostnadsnivå förvaltningar, nämnder och kommunalförbund förväntas hålla under kommande år.

I ramen för kommunstyrelsen ingår också nivån på löneökningarna kommande år.

4.1.1 Driftram

Nedan fördelas de ekonomiska ramarna efter var beslut fattas. Kommunfullmäktige beslutar om sin ram, kommunstyrelsens ram samt ramen (inkl. skattesats) för Finansförvaltningen.

Kommunstyrelsens beslutar sedan om respektive förvaltnings ram utifrån den totala ramen som kommunstyrelsen har till sitt förfogande. Inom förvaltningarna beslutar sedan respektive förvaltning mellan de olika enheterna.

Förvaltningarnas budgetram ökar med 17 mkr (3,1%) till 2025, den snabba ökningstakten beror framför allt på ökade hyreskostnader med 7,3 mkr (8,5 %) till 2024 , för att sedan öka med 2 %/år. Lönekostnaderna ökade 2023 med 10,6 mkr (4,3 %) utifrån den årliga löneöversynen. För 2024 ökar lönekostnaderna med 3,3 % och för planeringsperioden 2025-2027 uppgår ökningen till 3,5/3,3/3,3% enligt prognos via SKR.

Resultatet för 2025–2027 motsvarar 0,5 % av skatteintäkterna.

Avskrivningsbudgeten ingår from 2025 i kommunstyrelsens ram och uppgår till 21 mkr.

Verksamhetsramar	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunfullmäktige	3,0	3,3	3,2	3,3	3,3	3,3
Kommunstyrelsen	521,4	543,4	562,6	581,4	597,0	611,4
Finansförvaltningen	-544,3	-536,7	-574,6	-589,1	-604,4	-615,7
+.överskott/-underskott	19,9	-10,0	8,8	4,4	4,1	1,0

4.1.2 Investeringsram

Kommunens finansiella mål anger att investeringarna skall vara självfinansierade till 150%. Detta innebär att att summan av årets resultat plus avskrivningar skall vara 50 % högre än årets investeringar.

Avskrivningskostnaderna ökar med cirka 1 mkr/år och uppgår till cirka 21 mkr 2025. Ökningen på senare år beror framförallt på utbyggnationen av stadsnät/bredband.

Den ökade avskrivningskostnaden innebär allt annat lika ökat investeringsutrymme, men det är viktigt för kommunens ekonomi att investeringarna inte ökar, utan att utrymme används till att förbättra kommunens likviditet och minska på pensionsskulden. Därför behöver självfinansieringsgraden vara över 100 % i många år framöver och därför sätts målet till 150. Inget av åren i planeringsperioden förväntas nå 150 % främst på grund av den svagare resultatutvecklingen.

Utöver investeringar i vägar, stadsnät, inventarier, mm. så ägnar sig kommunen åt exploateringsverksamhet för att ta fram mark för olika ändamål. Dessa investeringar sker i stor utsträckning i sådant som kommunen avser att sälja vidare och därmed skapas inga kostnader, därför särredovisas exploatering som en egen post. De delar av exploateringsverksamheten som avser vägar och annan infrastruktur räknas in i den vanliga investeringsramen då dessa investeringar innebär ökade kostnader.

Under planeringsperioden förväntas självfinansieringsgraden landa på i snitt 125%.

Utöver nedan har de kommunala bolagen investeringsplaner på över 100 mkr/år kommande år och investeringar sker framförallt inom vatten, men också i viss mån inom fastigheter.

Tillförda medel	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Resultat	4,4	4,1	1,0
Avskrivningar	21,0	22,0	23,0
Summa tillförda medel	25,4	26,1	24,0
Investeringsram	20,0	19,7	18,5
Exploateringsram	2,5	2,5	2,5
+=amortering, -=ökad skuldäktning/minskad kasso	2,9	3,9	3,0

4.2 Resultatbudget

Nedan presenteras en sammanfattade resultatbudget för kommunen.

RESULTATRÄKNING	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	116,3	114,2	112,8	124,2	124,2	124,2
Verksamhetens kostnader	-653,0	-682,9	-676,7	-693,6	-708,1	-724,4
Avskrivningar	-18,0	-20,0	21,6	-20,0	-21,0	-22,0
Verksamhetens nettokostnader	-554,7	-588,7	-585,5	-589,4	-604,9	-622,2
Skatteintäkter	352,5	355,6	355,1	369,2	377,9	390,4
Generella statsbidrag och utjämning	220,6	223,0	236,4	226,7	232,0	233,7
Verksamhetens resultat	18,4	-10,1	6,1	6,5	4,9	1,8
Finansiella intäkter	4,2	2,1	5,2	1,0	1,0	1,0
Finansiella kostnader	-2,9	-1,9	-2,5	-3,1	-1,8	-1,8
Resultat efter finansiella poster	19,7	-10,0	8,8	4,4	4,1	1,0
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT	19,7	-10,0	8,8	4,4	4,1	1,0
Res av SoB (%)	3,4%	-1,7%	1,5%	0,7%	0,7%	0,2%

4.3 Balansbudget

Nedan presenteras en balansbudget utifrån resultat- och investeringsbudget. Budgeten visar hur tillgångar, skulder och eget kapital förändras under kommande år

Balansräkning (mkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR					
Materiella anläggningstillgångar	218,0	219,0	219,0	217,7	214,2
finansiella anläggningstillgångar	109,9	110,8	111,5	112,2	112,2
Summa anläggningstillgångar	327,9	329,8	330,5	329,9	326,4
Förråd o exploateringsfastigheter	7,2	9,4	11,9	14,4	16,9
Fordringar	105,4	107,0	107,0	107,0	107,0
kortfristiga placeringar	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
kassa & bank	42,5	19,7	19,6	19,8	20,2
Summa omsättningstillgångar	155,9	136,9	139,3	142,0	144,9
SUMMA TILLGÅNGAR	483,9	466,7	469,8	471,9	471,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Årets resultat	19,9	-10,0	4,4	4,1	1,0
Resultatutjämningsreserv	31,5	31,5	31,5	31,5	31,5
övrigt eget kapital	258,5	264,2	254,2	258,6	262,7
Summa eget kapital	309,9	285,7	290,1	294,2	295,3
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	17,5	17,9	17,7	16,7	16,0
Summa avsättningar	17,5	17,9	17,7	16,7	16,0
Långfristiga skulder	22,0	17,3	17,3	17,3	17,3

Kortfristiga skulder	134,5	145,8	144,8	143,8	142,8
Summa skulder	156,5	163,1	162,1	161,1	160,1
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	483,9	466,7	469,9	472,0	471,4
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	151,3	154,2	150,5	143,2	137,4
Övriga ansvarsförbindelser	722,2	715,1	715,1	715,1	715,1
SUMMA ANSVARSFÖRBINDELSER	873,5	869,3	865,6	858,3	852,5

4.4 Kassaflödesbudget

Nedan presenteras en sammanfattade kassaflödesbudget för kommunen.

Kassaflödesanalys (mkr)	Utfall 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	19,9	-10,0	4,4	4,1	1,0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	11,3	13,4	18,8	19,0	20,3
Övrigt	0,0	0	0	0	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	31,1	3,4	23,2	23,2	21,3
Ökning (-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar	1,7	-	-	-	-
Ökning (-)/minskning (+) av förråd och exploateringsfastigheter	-2,8	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder	-13,2	-	-	-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten	16,7	0,9	20,7	20,7	18,8

INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i anläggningstillgångar	-26,5	-26,1	-20,0	-19,7	-18,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,0	-	-	-	-
Erhållna investeringsbidrag	6,1	-	-	-	-
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,2	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-20,9	-26,8	-20,7	-20,4	-18,5
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	0,0	0	0	0	0
Amortering av lån	0,0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0,0	-	-	-	-
Årets kassaflöde	-4,2	-25,9	-0,0	0,3	0,3
Likvida medel vid årets början	46,7	45,5	19,6	19,6	19,8
Likvida medel vid årets slut	42,5	19,6	19,6	19,8	20,2

I likvida medel ingår koncernkontot, dvs även de kommunala bolagens banksaldon.

Kassaflödesbudgeten ger en bild över förändringen av primärkommunens kassa som per augusti 2024 uppgår till 22 mkr kommer att förändras. Kassaflödet bedöms som oförändrat under 2025 och svagt positivt under planperioden.

4.5 Driftbudget

Nedan redovisas verksamhetens kostnader och intäkter samt budget och avvikelse per förvaltning och enhet, inklusive interna poster. Ingår gör också avskrivningar och internränta där avskrivningar inte ingår i verksamhetens kostnader i resultaträkning och internräntan som är en internpost exkluderas i resultaträkningen.

I kommunens budgetprocess så beslutar kommunfullmäktige om resultatet och hur mycket kommunstyrelsen inklusive förvaltningar och nämnder har till sitt förfogande. Kommunstyrelsen beslutar sedan budgetramen för respektive förvaltning.

Mellan förvaltningarna kan mindre justeringar göras under året.

Några politiska beslut om intäkts- respektive kostnadsnivåer inom förvaltningarna görs inte, utan kommunstyrelsen erhåller en nettobudget.

Kommunens budget avser en treårsperiod, där det första året är en budget och resterande två är en plan för ekonomin.

Över- och underskott följer inte med till efterföljande år.

	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 202408	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunstyrelsen	69,0	75,2	72,2	110,4	126,0	140,2
varav gymnasiet	47,0	48,4	47,2	49,9	51,3	51,3
Varav BRAND	17,8	18,3	19,0	20,1	20,5	21,1
Varav KS ofördelade	-	3,2	0,3	11,3	24,5	37,7
varav KS övrigt	4,2	5,2	5,8	29,2	29,6	30,1
Kommundirektörsförvaltningen	17,9	51,2	50,7	51,2	51,2	51,2
Vård- och omsorgsförvaltningen	205,1	207,2	214,1	212,1	213,2	214,3
Barn- och utbildningsförvaltningen	143,3	151,9	149,2	149,9	148,9	147,9
Samhällsutvecklingsförvaltningen	86,1	57,9	76,4	57,7	57,7	57,7
Summa	521,4	543,3	562,6	581,4	597,0	611,4

Flertalet förvaltningar har prognostiserade budgetavvikelser för 2023, det kommer därför att krävas åtgärder för att hålla budget 2024, trots tillskott på 4 %. Kommunen budgeterar för ett underskott på 10 mkr, vilket innebär att förvaltningarna fått stora tillskott sett till de ekonomiska förutsättningarna. Detta för att fortsatt ha en god kvalitet på verksamheten och ha stabila planeringsförutsättningar trots den osäkra ekonomiska utvecklingen. en stor del av underskott beror på tillfälligt ökade pensionskostnader.

4.5.1 Budgetförändringar

I detta delavsnitt presenteras de budgetförändringar som sker i förvaltningarna, jämförelsen sker med budget 2024. Så exempelvis beräknas lönekostnaderna 2025 vara 10,9 mkr högre än 2024 och till 2025 vara 21,3 mkr högre än 2024.

Spec	Förvaltning	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Hysesökningar	Kommunstyrelsen	1,8	3,7	5,6
Lönekomp	Kommunstyrelsen	10,9	21,3	31,6
Gymnasiet. +3 %. Löner	Kommunstyrelsen	1,5	2,9	2,9
IT. +3%. Löner, mm.	Kommunstyrelsen	0,3	0,6	1,0
Upphandling. +3 %	Kommunstyrelsen	0,0	0,1	0,1

Överförmyndaren. +3%	Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,1
Löneservice	Kommunstyrelsen	0,1	0,2	0,2
BRAND +3 %. Löner, mm.	Kommunstyrelsen	0,5	1,0	1,6
Myndighetsservice. +3 %	VOF	0,1	0,2	0,3
IT - nya satsningar	Kommunstyrelsen	0,7	0,7	0,7
BRAND - nya satsningar	Kommunstyrelsen	1,2	1,2	1,2
Tillskott VOF - fler äldre	VOF	2,0	3,0	4,0
Ökad lokalkostnad	VOF	2,5	2,5	2,5
Utökning Norra Dalarnas Myndighetsservice 2,0 åa	VOF	0,3	0,3	0,3
Minskad kostnad Visit Dalarna	SUF	-0,7	-0,7	-0,7
Ökade kostnader för kollektivtrafik, bla skolkort	SUF	0,5	0,5	0,5
Förskolan anpassning till färre barn	BUF	-2,0	-3,0	-4,0
Minskning ks o- fördelade	Kommunstyrelsen	-3,0	-3,0	-3,0
Budgetflytt av avskrivningar från Finansen till KS	Kommunstyrelsen	21,0	22,0	23,0
Schönberg	Kommunstyrelsen	0,1		
SUMMA		38,0	53,7	68,0

Kommunen hyr sina verksamhetslokaler från bolag inom koncernen, hyresnivåerna utgår ifrån konsumentprisindex (KPI) per oktober året innan. För 2025-2027 beräknas hyrorna höjas med 2,0 % per år, vilket är klart lägre än de senaste åren som präglats av hög inflation.

Löneökningarna baseras på Sveriges kommuner och regionernas bedömning, vilket motsvarar cirka 3,5 %/år 2025-2027.

Älvdalens kommun har samverkan med Mora och Orsa inom flertal olika verksamheter, samtliga dessa erhåller en budgetökning med 3 %, det motsvarar lika mycket som

kommunens "egna" förvaltningarna erhåller och skall därmed täcka samtliga kostnadsökningar.

Inom IT-verksamheten sker en snabb teknologisk utveckling, men tyvärr ökar också säkerhetsriskerna vilket kräver ökade satsningar på IT.

Brandkåren Norra Dalarna bedrivs i ett kommunalförbund där Älvdalen, Mora, Orsa, Leksand och Vansbro ingår. Då förbundet kommer genomföra flertalet investeringar i bland annat fordon så krävs en ökad budgetram för ökade kapitalkostnader.

Kommunen får allt fler äldre personer, vilket märks inte minst inom hemtjänsten. För att säkra en fortsatt god vård och omsorg av de äldre samt en god arbetsmiljö ökas vård- och omsorgsförvaltningens budgetram.

Kommunens förvärv av äldreboenden kommer på kort sikt att öka lokalkostnaderna, men samtidigt ge ökat självbestämmande över lokalerna och en långsiktighet i verksamheten.

Enligt det avtal som finns mellan kommunerna och Visit Dalarna så minskar kostnaden för detta.

Kostnaderna för kollektivtrafik har ökat kraftigt på senare år, vilket inneburit en ökad kostnad även för skolkorten inom Dalarna.

Under många år har förskolan haft ett budgetöverskott på omkring 2,0 mkr, utöver detta så minskar antalet barn kraftigt framöver. Som en följd av denna minskning har kommunen 2024 stängt förskolan Gula Villan. Denna omställning till minskat antal barn kräver löpande anpassningar av verksamheten och budgeten, utan att sänka kvalitén i verksamheten.

För att finansiera kostnadsökningarna minskas kommunstyrelsens budget för oförutsedda kostnader med -3 mkr och den kommer därmed uppgå till 0 mkr 2025. Vilket kräver god budgetföljsamhet av förvaltningarna. Under åren 2023-2024 bedömdes ett större behov av en ofördelad buffert på grund av det osäkra läget i omvärlden gällande framförallt inflationen.

Avskrivningsbudgeten har tidigare varit på Finansförvaltningen, men flyttas nu till kommunstyrelsen. Detta då kommunens förvaltningar formellt ingår under kommunstyrelsen som ansvarig nämnd. Även övriga ofördelade budgetposter såsom löne- och hyresökningar budgeteras under kommunstyrelsen tills det faktiska utfallet ute i förvaltningarna är känt.

Älvdalens kommun firar 50 år i sitt samarbete med Schönberg som vänort och skall bland annat genomföra aktiviteter för att uppmärksamma detta.

4.6 Investeringsbudget

Nedan presenteras kommunens investeringsplan per investering för åren 2025-2027 samt en summering för de tre åren.

Investering (tkr)	Förvaltning	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Totalt förslag 2025-2027
Lekutrustning, utemiljö	BUF	300	300	300	900
Klassrumsinredning/inventarier	BUF	300	300	300	900
Möbler och sängar	VOF	250	250	250	750
Digitalisering, e-tjänster	VOF	500	500	500	1 500
Underhåll av fastigheter	VOF	300	300	300	900
Passage (skalskydd)	VOF	250	250	250	750
Välfärdsteknik	VOF	500	500	500	1 500
Medicinrobot	VOF	100	100	100	300
Krisberedskap	KD	1 500	1 500	1 500	4 500
Kostenheten inventarier	KD	200	200	200	600
Förvaltningen ospecificerat	KD	300	300	300	900
Digitalisering, Programvara, e-tjänster	KD	500	500	500	1500
Naturbruk enl underhållsplan	SUF	2 500	2 500	2 500	7500
Stadsnät, bredband	SUF	5 000	5 000	5 000	15 000
Nyanläggning av gator och GC, bla för exploatering	SUF	2 000	2 000	2 000	6 000
Återinvestering gator och vägar inkl beläggning	SUF	3 000	3 000	3 000	9 000
Samförläggning el-gatubelysning	SUF	1500	1000	1000	3 500
Kommunal lekplats	SUF		1 000		1 000
Porfyrverket renoveringsbehov	SUF	1 000	200		1 200
Summa anläggningsinvesteringar		20 000	19 700	18 500	58 200
Förvärva mark för bostäder och industri	SUF	2 000	2 000	2 000	6 000
Lösa in allmän platsmark ospec i kommunen	SUF	500	500	500	1 500
Summa investeringar		22 500	22 200	21 000	65 700

Under 2020-talet har kommunen genomfört stora investeringar i bredband för att nå det statliga målet om bredbandsutbyggnation, denna satsning fortsätter under 2025 till vis del med statliga medel. Anslutningsintäkterna för detta bokförs som intäkter i resultaträkningen.

Kommunen har tagit fram en underhållsplan för Älvdalens utbildningscentrum där det bedrivs gymnasieutbildning. Behovet är på cirka 10 mkr, men minskar succesivt i takt med de investeringar som genomförs.

Sedan flera år har kommunen en löpande investeringsplan för att underhålla sina vägar, trots sämre ekonomiska tider krävs fortsatta investeringar för att inte öka underhållsskulden.

Konjunktursvängningarna har på senare årt varit stora. Men för att möjliggöra fortsatt exploatering i kommunens fjällområden samt möjliggöra inflyttning har kommunen en exploateringsbudget på 2,5 mkr för inköp av mark, på detta tillkommer cirka 2 mkr/år för att bygga vägar och annan infrastruktur för detta ändamål.

Det förändrade säkerhetsläget kräver investeringar i krisberedskap och möjligheter att kommunicera med invånare och besökare därför avsätts årligen 1,5 mkr i beredskapsinvesteringar.

Sammanfattningsvis så är investeringsnivån ungefär i nivå med tidigare år, trots lägre resultat och därmed sämre självfinansieringsgrad. Detta för att undvika ökade underhållsbehov av och kortsiktig planering av infrastruktursatsningar.

5 Förvaltningarna

I detta avsnitt presenteras mer detaljerad information om vilka förvaltningar som finns, deras ansvarsområden, omvärld, uppdrag och mål samt ekonomi.

5.1 Förvaltningens ansvarsområden och organisation

Vård- och omsorgsförvaltningen

Vård- och omsorgsförvaltningen är kommunens största förvaltning och ansvarar för äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg (IFO) samt arbete och integration. Äldreomsorgen bedriver verksamhet för personer med omfattande vård- och omsorgsbehov enligt Socialtjänstlagen (SoL). Vi har fyra särskilda boenden och en hemtjänstverksamhet. Det finns även dagverksamhet för personer med demenssjukdom samt öppen trivselverksamhet. Förvaltningen ansvarar också för hemsjukvård i ordinärt boende och för hälso- och sjukvård inom särskilda boenden, gruppboenden och daglig verksamhet. I ansvarsområdet ingår dessutom aktiviteter för äldre och anhörigstöd.

Inom LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) och socialpsykiatrin bedrivs gruppboendestäder, boendestöd, korttidsboenden för barn och ungdomar samt daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning.

Enheten för Arbete och integration ansvarar för det kommunala aktivitetsansvaret samt verksamhet för personer som behöver arbetsträning eller annat stöd för att komma ut i arbetslivet. Enheten bedriver mottagande av asylsökande, kvotflyktingar och ensamkommande barn. Skuldrådgivning ingår också i enhetens arbete.

Individ- och familjeomsorgen, vuxenenheten, arbetar med ekonomiskt bistånd, missbruksvård och öppenvård. Barn- och ungdomsenheten erbjuder stöd och insatser till barn, unga och familjer samt ensamkommande barn och ungdomar.

Den gemensamma myndighetsnämnden Norra Dalarnas Myndighetsservice, i samarbete med Mora och Orsa kommuner, ansvarar för SoL, LSS och familjerätt, inklusive familjerådgivning och familjefrid. Centrum mot våld är ett samarbete mellan Mora, Orsa och Malung-Sälens kommuner.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Förvaltningen ansvarar för verksamheten inom förskola, grundskola och fritidshem i hela kommunen.

I dagsläget (september 2024) finns totalt 720 elever i grundskolan, från förskoleklass till årskurs 9, och totalt 220 barn inom förskolan.

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Samhällsutvecklingen arbetar på uppdrag av två politiska organisationer: kommunstyrelsen via allmänna utskottet samt myndighetsnämnden.

Inom förvaltningen ingår Samhällsenheten, Näringsliv samt Kultur- och fritidsenheten.

Samhällsenheten består av 11 verksamhetsområden som alla arbetar med infrastrukturella frågor och samhällsutveckling. Kultur- och fritidsenheten omfattar musikskola, bibliotek, museiverksamhet, barn- och ungdomskultur, allmän kultur, bad-, idrotts- och fritidsanläggningar samt folkhälsofrågor.

5.2 Omvärld

Vård- och omsorgsförvaltningen

Älvdalens kommun står inför stora utmaningar med omfattande pensionsavgångar och svårigheter att rekrytera personal, särskilt eftersom få unga träder in på arbetsmarknaden. Som en del av vårt arbete med kompetensförsörjning behöver vi arbeta för att attrahera ungdomar att studera till omvårdnadsyrken. Samtidigt måste vi hitta verktyg för att påverka arbetsföra personer med rätt kompetens att söka anställning inom vård- och omsorgsförvaltningen, för att säkra framtidens personalförsörjning.

En fortsatt svårprognostiserad faktor är effekterna av smittspridningen av covid-19. Virusvågorna gör att sjukfrånvaron bland personal periodvis kommer att vara hög.

Det råder även osäkerhet kring antalet flyktingar som kommer till följd av kriget i Ukraina. De som flyr kan ha behov av olika kommunala insatser, vilket kan påverka kostnaderna för försörjningsstöd från IFO. Samtidigt kan de som anländer ha utbildning och kompetens som matchar kommunens behov, vilket kan ge möjligheter till nyanställningar. Antalet asylsökande från andra länder minskar dock i kommunen.

När det gäller samsjuklighetsutredningen behöver personer som lider av psykisk ohälsa i kombination med missbruksproblematik ett tydligt och samordnat stöd. Detaljer kommer att presenteras senare, men kostnaderna för både kommuner och regioner förväntas öka.

När det gäller personlig assistans planeras ett statligt huvudmannaskap införas, där staten tar ansvar för både kostnader och utförande. Detta förväntas ske 2026.

Den nya lagstiftningen inom Socialtjänstlagen (SoL) kommer att ställa krav på kommunerna att arbeta förebyggande. Detta kan leda till ökade krav på kompetens inom äldreomsorgen, vilket i sin tur kan kräva mer resurser och tid från våra medarbetare.

Kommunen och regionen har kommit överens om färdplanen "God och nära vård" för åren 2022-2030 i Dalarna. Detta innebär att uppgifter förskjuts från slutenvården till primärvården och kommunen/hemsjukvården. Samverkan mellan kommuner och regionen kommer att behöva förstärkas, och förebyggande samt hälsofrämjande arbete blir allt viktigare. Primärvårdens resurser måste utökas både på kommunal och regional nivå. Behovet av vård i hemmet, inklusive cancervård, strokevård och demensvård, ökar, liksom kraven på eftervård efter kortare sjukhusvistelser. Detta innebär förändringar inom hemtjänst och hemsjukvård, där insatsernas karaktär har förändrats. Hur detta ska finansieras är ännu oklart.

Äldreomsorgsplanen för 2019-2030 identifierar behovet av fler bostäder för äldre, vilket även framgår i bostadsförsörjningsplanen. Politiken har gett förvaltningschefen i uppdrag att utreda lokalisering av särskilda boendeplatser i Särna och Idre under hösten 2023. Vi kommer även att behöva utreda alternativ och kostnader för framtida lokalisering av äldreomsorg i norra delen av kommunen.

En långsiktig lösning eftersöks för hemtjänstens verksamhet i Älvdalen, som idag omfattar närmare 60 medarbetare. För närvarande är halva personalgruppen kvar i befintliga lokaler, medan den andra halvan arbetar i daglig verksamhets gamla lokaler i Tallbacken, vilket skapar utmaningar för att upprätthålla basala hygienrutiner.

Kommunen köper Älvdalens vårdcentral under 2024. Ett av våra särskilda boenden har lokaler där, men fastigheten har omfattande renoveringsbehov som kommer att behöva åtgärdas inom de närmaste åren.

Hälso- och sjukvården samt rehabiliteringen har behov av samordnade lokaler och carport för enhetens bilar.

Inledande samtal har påbörjats med kommunens eget bostadsbolag för att diskutera möjliga lösningar.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Ur ett nationellt perspektiv lyfter SKR fram livslångt lärande, samhällsutvecklingen, ökad polarisering och utsatthet samt tillitens betydelse som några områden av stor vikt för både kommuner och regioner framöver. I hela landet arbetar man för att skolenheter och förskolenheter ska vara likvärdiga och jämlika, vilket utgör en utmaning ur flera perspektiv, bland annat på grund av behovet att definiera vad som är likvärdigt och jämlikt.

Riksdagen har beslutat om nya bestämmelser i skollagen, som innebär att ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare ska införas från och med den 1 januari 2025. Syftet är att höja undervisningens kvalitet, stärka professionerna och öka yrkenas attraktionskraft, vilket i sin tur ska bidra till en mer likvärdig utbildning för eleverna. Huvudmannens skyldighet att säkerställa personalens kompetensutveckling preciseras, vilket innebär att budgeten för kompetensutveckling kommer att behöva utökas de kommande åren.

Regeringen har också tillsatt en utredning för att se över elevhälsans framtida roll. Utredningen ska granska elevhälsans huvudmannaskap och skapa en ny elevhälsogaranti. Resultaten från utredningen ska presenteras i mars 2025.

Osäkerheten kring de statliga bidragen gör att vi måste säkerställa långsiktig finansiering av vissa delar via den kommunala budgeten, för att skapa en hållbar organisation och verksamhet.

Lokalt står vi inför en stor utmaning med ett vikande barnantal, vilket påverkar verksamheten både när det gäller kompetens och lokalernas utformning, samt de långa

avstånden inom kommunen. Ett viktigt utvecklingsområde för Barn- och utbildningsförvaltningen är att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet, så att det långsiktigt gynnar elevernas utveckling fullt ut.

Kompetensförsörjningen är en utmaning både vad gäller att behålla nuvarande medarbetare och att nyrekrytera behöriga lärare och förskollärare, särskilt i norra delen av kommunen.

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Världsläget och Sveriges ekonomi påverkar kommunens tillväxt. Även om expansionen fortsätter i norra delen av kommunen, sker det i en långsammare takt än tidigare. Vi räknar dock med att tillväxten kommer att öka under 2025.

5.3 Uppdrag och mål

Vård- och omsorgsförvaltningen

I Älvdalen ska människor i alla åldrar kunna leva ett självständigt och aktivt liv med god livskvalitet. Nöjdheten med vården och omsorgen ska vara högre än genomsnittet i jämförbara kommuner i Sverige. Invånarna ska känna sig trygga med den vård och omsorg kommunen tillhandahåller och erbjudas digital service och välfärdsteknik. De förebyggande och rehabiliterande insatserna ska öka.

Att personer med funktionsnedsättning ges möjligheten att leva som andra är en viktig princip i vårt samhälle och vår kommun. I lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) framgår tydligt att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. I detta ingår principer som jämlikhet, valfrihet, delaktighet och personlig integritet.

Vi arbetar för en trygg kommun där vi tillsammans verkar för att barn och ungdomar ges bättre förutsättningar att lyckas i skolan genom ett tidigt, tillgängligt och effektivt stöd till dem och deras familjer. Vi arbetar förebyggande och erbjuder sociala tjänster med hög kvalitet utifrån invånarnas behov. Vi skapar hållbara sammanhang i bred samverkan med civilsamhället och andra aktörer.

Vi behöver möta invånarnas behov tidigare och med lättillgängliga förebyggande insatser för att effektivt ge förutsättning för förbättrade livsvillkor. En ökad tillgång till dessa insatser förväntas ge invånarna bättre förutsättningar för att bli självständiga i livet så att de kan ta en aktiv del i samhället

Elevers närvaro i skolan är avgörande för att nå goda kunskapsresultat och hög måluppfyllelse, vilket är angelägna skyddsfaktorer mot utanförskap och arbetslöshet. Målet att skolnärvaron ska öka är gemensamt med barn- och utbildningsförvaltningen. Förebyggande och främjande insatser är avgörande för att nå fler barn och deras föräldrar tidigt och kunna erbjuda rätt stöd i rätt tid. Genom att nyttja varandras kompetenser och

kunskaper kan förskolan och socialtjänsten tillsammans skapa större värde och bättre förutsättningar för barn än vad verksamheterna skapar på egen hand.

Arbetsgivare ska kunna rekrytera relevant kompetens i Älvdalen. Enheten för arbete och integration ska skapa förutsättningar för att effektivt möta kompetensförsörjningsbehoven med en bredd av aktiviteter och utbildningar. Fler invånare med ekonomiskt bistånd ska bli självförsörjande så snabbt som möjligt. Vi möter invånarna på olika sätt, med tydliga förväntningar och ett tydligt arbetsfokus.

I vårt utskott har vi haft diskussion om åtgärder för att möta kompetensförsörjningsutmaningen, Höja våra medarbetares kompetens och språkkunskaper, försäkra att vi kan sköta vårt uppdrag för kommunens medborgare i framtiden och det ska finnas tillräckligt med attraktiva bostäder för äldre.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Kunskap och lärande är fokus i förskolor och skolor. Alla barn och elever ska ges förutsättningar att utvecklas och nå målen. Kunskaper i svenska och matematik ska stärkas.

Barn och elever ska känna sig trygga och få stöd i sin personliga utveckling. De ska få möjlighet att utveckla sin lust att lära och hitta sin inre drivkraft och motivation.

Elevers närvaro i skolan är avgörande för att nå goda kunskapsresultat och hög måluppfyllelse, vilket är angelägna skyddsfaktorer mot utanförskap och arbetslöshet. Därför är det viktigt att öka närvaron så att fler barn lyckas i skolan och därefter kan forma ett framtida självständigt och gott liv.

Genom samverkan skola näringsliv stärks barns och elevers förmåga att se olika möjligheter till egen försörjning. De ska rustas för en framtid i förändring, där hållbarhet, respekt för demokrati och människors lika värde är centrala begrepp.

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Samhällsutvecklingens inriktning är att spela en aktiv roll i kommunens arbete för ökad trygghet, vi ska förenkla för invånare, företag och organisationer att vara involverade i kommunens utveckling. Vi medverkar till sund konkurrens genom tillsyn, kontroll och myndighetssamverkan.

Inom Kultur och Fritid är barn och unga vår prioriterade målgrupp. I dialog med invånare och föreningsliv erbjuder vi verksamhet och anläggningar som bidrar till en stimulerande fritid och god folkhälsa. Vår verksamhet ska vara tillgänglig och inkludera invånare i hela Älvdalen. I samverkan med andra aktörer utvecklas kulturens roll och tillgänglighet i hela Älvdalen.

5.4 Ekonomi

Vård- och omsorgsförvaltningen

Under ett par senaste år har olika varianter av riktade och generella stöd i form av statsbidrag direkt till äldreomsorgen ökat markant. En stor del av dessa statsbidrag har använts för kompetensförhöjande insatser som till exempel undersköterskeutbildningar. Förvaltning har ett arbete att göra för att komma tillbaka i ramarna när statsbidragen tar slut men behovet att kunna kompetensförsörja personer i kommunen kvarstår även i framtiden.

Kostnader på IFO har ökat markant under de senaste 2-3 åren. Detta beror på flera faktorer. Ärendemängden ökar årligen. IFO har behövt anställa mer personal. Senaste åren har vi haft flera individer som har behövt placeras i dyrare externa behandlingshem, även kostnader för familjehemmen har ökat. Vi har gjort en del åtgärder för att försöka minska dessa kostnader som bland annat varit med på upphandling av HVB-hemmen och vi är i starten av kommungemensam enhet för rekrytering av familjehemmen i dalarna. Vi befarar att kostnadsläget på IFO kommer att fortsätta vara hög under det närmaste året.

I förvaltningen pågår arbetet med heltidsresan. Vi kommer att erbjuda förutsättningar att utöka sin sysselsättningsgrad för vår personal. Alla ska vilja och kunna jobba heltid i framtiden. Arbetet med heltidsresan kommer att ta tid för att det är stort förändringsarbetet som behöver ske. Innan vi har hunnit förändra vårt arbetssätt för att kunna använda vår kompetens effektivt. Det finns farhågor att innan det nya arbetssättet har hunnit bli implementerat att personalkostnaderna kommer att stiga.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Osäkerheten i vilka stadsbidrag som kommer att finnas kvar över tid gör att vi behöver se till att de delar som är mer långsiktiga finansieras via kommunala budgeten för att få en mer hållbar organisation och verksamhet.

Lokalt kommer det att vara en stor utmaning i vikande barnantal som påverkar verksamheten både gällande kompetens och lokalerna. Vi ser över modellen för resursfördelning med ökat fokus på socioekonomi som utbildningsbakgrund, andelen barn och elever med annat modersmål exempelvis. Det kommer att innebära att det blir enklare att fördela budgeten det ökar möjligheterna för en mer likvärdig förskola och skola. Anpassningar på enheterna sker inför varje läsår men det kommer att behöva fattas en del politiska beslut framöver som anger hur man vill dimensionera förskola och skola.

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Antalet inkomna bygglovsansökningar minskade under 2023 vilket påverkar kommunens intäkter. Även under inledningen av 2024 minskade bygglovsansökningarna, men vi ser nu en lättare ökning i antal ärenden. Med fortsatta räntesänkningar under 2025 kommer

vi se en ökning av bygglovsansökningar då investeringsviljan i fjällen ökar. Vi har fortsatt mycket uppdrag inom tillsyn efter tidigare års byggboom. Livsmedelslagstiftningen ändras i januari 2024 vilket innebär att en ny klassificering behöver göras samt att tillsyn efterdebiteras. Denna förändring påverkar intäkterna något år framåt eftersom kommunen har en tillsynsskuld vi måste arbeta med.

6 Ord- och begreppsförklaringar

Ansvarsförbindelse - Intjänade pensioner före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse enligt kommunala redovisningslagen och ingår därmed inte i balansräkningen som en skuld.

Anläggningstillgångar - Fast och lös egendom avsedd att stadigvarande innehas.

Avskrivning- Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar.

Avsättningar - Ekonomisk förpliktelse som till storlek eller förfallotid inte är helt bestämd.

Balanskravsresultat - Balanskravet är kommunallagens regelverk för att kommuner ska ha en ekonomi i balans där intäkterna överstiger kostnaderna. Vid ett negativt balanskravsresultat så ska det underskottet återställas inom tre år.

Driftbudgeten - Budget omfattande kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året.

Eget kapital - Kommunens totala kapital består av anläggningskapital (bundet kapital i anläggningar med mera) och rörelsekapital (fritt kapital för framtida drift- och investeringsändamål).

Interna kostnader/intäkter - Innebär redovisning av köp och försäljning mellan verksamheter inom kommunen.

Internränta - Kalkylmässig kostnad för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjats inom en viss verksamhet.

Investeringsbudget - Budgeten omfattar utgifter och inkomster för årets investeringar.

Kapitalkostnader - Benämning för internränta och avskrivningar.

Kortfristiga skulder - Kortfristiga lån och skulder hänförliga till den löpande verksamheten. Löptid understigande ett år.

Likviditet/likvida medel - Likviditet visar förmågan att infria betalningsförpliktelser, det vill säga vilken betalningsberedskap som finns. Likvida medel är pengar på bank eller som på annat sätt är lättillgängliga.

Långfristiga skulder - Skulder med en löptid överstigande 1 år.

Omsättningstillgångar - Likvida medel, förråd, kortfristiga fordringar eller lös egendom som inte är anläggningstillgång.

Pensionsskuld - Pensioner som intjänats från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och som kostnad i resultaträkningen.

Primärkommunen - Detta betyder Älvdalens kommun, men utan de kommunala bolagen.

Skatteutjämning - System för utjämning av de ekonomiska förutsättningarna mellan kommunerna.

Soliditet- Andelen eget kapital i förhållande till de totala tillgångarna, det vill säga graden av egenfinansierade tillgångar. Visar kommunens finansiella styrka.

Resultatutjämningsreserv - Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas i balanskravsutredningen för att jämna ut intäkter över en konjunkturcykel.

Rörelsens kostnader - Samtliga kostnader, exklusive räntekostnader.

Räntenetto - Skillnaden mellan ränteintäkter och räntekostnader